

STATE ARCHIVES-POLICE-LIBRARY
5 JUN 1956

No. 20—VOL.—LIV

FRIDAY,
1ST JUNE, 1956

Registered at the G.P.O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903
Former Editor: Late Mr. Manilal Gandhi—1918-1956

STATE PROPAGANDA

By C. W. M. Gell

MR. ERIC LOUW continually expresses concern over the misrepresentation to which South Africa is subjected at home and overseas. In order to correct this the State/Information Office, operating closely under Mr. Louw's control, issues a fortnightly Digest of South African Affairs, which is said to circulate in 110 countries as well as widely in the Union. It promises "factual and authentic information," according to Mr. H. H. Bierman of "poison-pen" fame and Chief State Information Officer in Pretoria.

It is, of course, counter-propaganda. Most of its bias lies in the selection and presentation of items, few of which are actually untrue in themselves.

As an instance, one might cite a recent article headed "wide choice of work for skilled non-Whites." This was introduced by explaining that separation of the races was opening many avenues of employment to non-Whites, which "had previously been closed by White trade union and community leaders." As examples are quoted the nursing profession, police force, building workers, medical profession, teaching, commerce, civil service. In three only of these seven—building, police and civil service—can the Government really make out some sort of case and in only one were trade unions partly responsible.

The reason that "Bantu, Coloureds and Indians are found practising professions and undertaking skilled work in fields where non-White was rarely if ever seen ten years ago" is, as regards the other four, merely the result of additional years of training. African nurses are in fact likely to be degraded in status by being given different uniforms, by being made ineligible for state registration, and by being excluded from representation on the Nursing Council. The additional number being offered employment is partly due to the refusal of White nurses to work for non-White patients. African teachers face a quandary under Bantu education and cuts in pay and security of services that, naturally, are not discussed by the Information Office.....And the article ends with a paragraph on "Outstanding Individual Achievements" among which

Mr. Duma Nokwe's admission to the Transvaal bar is featured. The facts that the ban on his movements had to be lifted to enable him to attend the ceremony and that there was an uproar in the Afrikaans press against the invasion of the bar by Natives are not mentioned.

Apparently parallel to the Digest is a cyclostyled newsletter called "South Africa reports," despatched by the Union's Information Office in Washington to selected U.S. citizens. Its December 15th issue included a protest by Mr. Louw against "criticism by generalization." Immediately below is the startling headline "3,000 non-Whites at universities in South Africa. However, it transpires that over 2,000 of these are "enrolled at the University of South Africa in Pretoria, because there it is possible for students to receive tuition by correspondence and at vacation schools." Since this is the University of South Africa's only method of functioning—the university not being an institution that one can attend in the normal sense—this description is a factually correct and completely misleading generalization.

Early in the present parliamentary session Colonel Jordan asked Mr. Louw about an article in the December 9th 'Digest' entitled "New Senate Act comes into Operation." The Minister said that the article was intended to correct misrepresentations. "The article presents the facts objectively. Col. Jordan should be grateful for the fair manner in which this Government publication also sets out the attitude of the Opposition."

(Continued on page 222)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

**Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY,
the best of all Gifts.**

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

**140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.**

**NEW NYLON
SAREE MATERIALS**

— JUST ARRIVED —

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd	Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.	Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.	Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.	CHILDREN'S SCHOOL WEAR Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.	
Coloured Georgettes 45" 3/11 yd.	CHAMPALS! Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair Also Leather 8/6 & 10/6 pair
BLOUSES Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.	

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Kampala due 30th May. Sailing 4th June 1956.
For Bombay.

S.S. Karanja due 1st July. Sailing 5th July 1956.
For Bombay via Karachi

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow
Fever inoculation requirements and obtain certificates from their
nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from
private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third Class Bunk			£31-10-0
Muslim Special Food	£11-10-0	Ordinary Food	£4-18-0
Hindu Special Food	£10-3-0	Ordinary Food	£4-6-0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by com-
munication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAFAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 1ST JUNE, 1956

Apartheid Hotels For Non-White Statesmen

ACCORDING to Press reports the government is interested in the idea of having hotels with no colour bar, where visiting non-White diplomats, leaders and statesmen would be accommodated.

The interest would be a welcome awakening to reality if it were not so foolish. On the one hand the Prime Minister works himself to the bone these days trying to create the impression that South Africa is the friend and not the enemy of race equality in Africa. The fact that he regards it as essential for the survival of the Whiteman in the Union to befriend the non-White states coming up in Africa is in itself a shrewd and realistic bowing to the inevitable. But to be convincing, the trick must not be so hollow.

If the Sudanese diplomat comes to South Africa he is entitled to treatment which would be meted out to a man of similar status from any part in the West. To say to him he should agree to a special form of courtesy, is tantamount to branding him the inferior of his European counterpart. It is difficult to see a more effective way of making enemies with the non-White states in Africa.

The Prime Minister must realise that friendship between Black and White cannot be built on the basis of

master and servant—no matter how concealed the underlying pattern is. He must realise, also, that he cannot make friends with African states before he has made peace with his non-European community. The non-White states have deep sympathy with the non-European. It does not mean that just because they are free they have forgotten the pain and injury of being a subject race. They have fought and conquered race oppression in their countries and regard its existence anywhere in the world and particularly in Africa as a direct threat to their newly-won independence.

This truth has been proved by developments in South-East Asia on several occasions. The Asians have kept clear of any world move which was silent on the issue of colonialism. The new Asian states have gone out of their way to fight colonialism anywhere in the world because its existence is a threat to their future.

The West Africans have made it quite plain that they will not rest before Africa has been rid of the scourge of race oppression. These have been clear and unmistakable warnings. To heed them is statesmanship. But that is a word which is unknown in the Nationalist political dictionary. To come with the offer of colour-bar hotels in

the face of these warnings is amusing—because it is so naive.

On the other hand the non-White statesman from both Asia and Africa have a clear duty to the oppressed non-White peoples. That duty is not to do anything which will in any way strengthen the hand of the oppressors of their fellowmen. In practical terms this means that the non-White statesmen must refuse to visit South Africa as long as there is a colour bar.

When distinguished White South Africans visit African states they are not segregated and accommodated in special hotels. They are

given the courtesy due to them with no regard whatsoever for their colour. In the circumstances it seems logical to us that the African states, if South Africa persists in her wrongheadedness, should in turn set up apartheid hotels marked **FOR WHITE SOUTH AFRICANS ONLY**. Perhaps that type of race consciousness would gladden the heart of the Prime Minister.

The other people, unfortunately, are too decent to give White South Africa this honour. But for our part, we think the apartheiders are due for it, it only to shock them out of their diseased thinking.

Resolution Calling For A Cultural Boycott Of S.A.

THE following resolution passed by the Executive Committee of the Transvaal Indian Youth Congress will be submitted to its 11th annual general meeting to be held at the Duncan Hall on Sunday, June 17.

The effectiveness of a cultural boycott of South Africa as part of a universal move to isolate this country and bring about pressure to bear in the fight against racial discrimination was discussed at length by the Executive Committee of the Transvaal Indian Youth Congress

The Committee welcomed with gratitude the spontaneous initiative taken by several overseas artists and by the British Musicians Union which contribute in some measure towards this aim. It expressed its belief that similar action taken by more and more artists with a view to enveloping the cultural world in a universal boycott, would:

(a) serve to impress upon racialist South Africans that in their Heerenyolk policies they stand isolated from the rest of the civilised world;

(b) give rise to greater poli-

tical consciousness among European South Africans and will contribute to bring about more sympathy and support for the national liberation movement;

(c) leave an indelible political impact on increasing numbers of non-White people and constantly re-assure them of the tremendous support they enjoy in their struggle for freedom

While declaring its attitude in favour of an international cultural boycott of South Africa, the Executive Committee believe that such an aim cannot be effectively furthered in the absence of a precise policy of the National organisations on the question.

Therefore, in its aim to initiate discussion and flowing from it a national policy, the Executive Committee calls upon the 11th annual general meeting of the Transvaal Indian Youth Congress to declare its attitude in favour of an international cultural boycott of South Africa.

It further calls upon the annual general Meeting to resolve to do all in its power to secure a similar decision by the South African Indian Congress.

A GOOD SIGN OR A BAD ONE

SOME weeks ago the Nationalist Party in Natal announced with satisfaction that it now had some thousand English speaking members in the province. On the face of it the Party had good reason to be satisfied and the rest of the country had some reason to be dismayed. But, looking a little below the surface, is it not possible that this new recruiting success, if it continues, may prove a mixed blessing to the Government?

This article will not be an attempt to make a particularly searching analysis of this question. It will simply try to point out some possible consequences of a flow of English-speaking recruits to the Nationalists, not all of them of advantage to the powers-that-be.

Taking a comparatively narrow view of this movement (if it is actually taking place and proved it continues) the least that it can be expected to do is to lead to a modification of some of the Nationalists' more extreme and exclusive battle-cries. It is unlikely that it will cause them to modify their racial policy—the new recruits don't want that—but the peculiarly Afrikaner bias of their appeal, so successful in the past, will have to be toned down if the new members are going to feel at all at home. This modification can do no one but the Nationalists harm. It may not even harm them. But it is at least possible that some supporters of the Government, seeing the mirage of total apartheid evaporating under the glare of the Tomlinson report, will start to ask questions. If simultaneously the old and well-tried anti-British slogans are not available to confuse the issue, the questions may become quite pointed.

But there is a broader aspect to this question. Anyone who knows anything about Natal realises full well that many white people who vote against them in elections have only one real objection to the Nationalists. It is the fact that they speak Afrikaans. On questions of policy designed to ensure white domination in South Africa, they differ not at all. Surely it is all to the good that these people should now begin to move to where they rightly belong? Surely this will only serve to clarify the issues which confront us and to make a more realistic distribution of

the forces involved? More important still, these English-speaking Nationalists will no longer act as a brake on the actions of others of more progressive views in such organisations as the United Party. Their departure may mean that some of the Government's more compromising opponents will adopt a more forthright line and become more vocal in their opposition. This cannot benefit the Government either.

Against these possible benefits which might stem from this shift of political support the danger which must stare us in the face is that what it really represents is a consolidation of the

By

Peter Brown

forces which stand for white domination. That this is a sign of the development of an intractable white bloc which will inevitably give rise to an equally intractable black bloc. If that is what is happening then nobody who believes in the non-violent emergence of a common society in South Africa can view the present development with equanimity. But does the fact that these particular people now decide to join the Nationalist Party mean that they have undergone a radical change of views? Is it not simply that they have believed in white domination and have now come to accept, what is obvious to any thinking person, that the Nationalist Party is the best instrument to secure that domination?

Perhaps the most important possible result of this slight change in the composition of the Nationalist Party is one which will not manifest itself for some time. As the tensions mount in this country it is possible that more and more English speaking people will turn to the Nationalists for their salvation. As the tensions mount it is possible that nationalism will come increasingly to appeal to some Africans. But as the tensions mount an ever-increasing number of South Africans of all groups will be forced to the realisation that it is only through a convincing common effort on their part that a clash between these two irreconcilables can be avoided. English-

speaking Nationalist sympathisers may well be doing us a service by joining the Party. They put those they leave behind them, both English and Afrikaans-speaking, in a position where they will be much more accessible to ideas of a common, shared future for all South Africans. It

is up to those who believe in a common society already to show the doubting Thomases on both sides of the colour line that such a society can be made to work quite easily. It is what they do, more than what they say, that will carry the necessary conviction, and in the end, carry the day.

Afrikaans Press Says India Is An Agitator

THE following are extracts from editorial comment in the Afrikaans Press during the past week:—

The "Transvaler" (Johannesburg) said that in no other land was there so much spoken and written about Africa as in India.

If this arose from a genuine concern for the country and its inhabitants, it would be possible to value this interest, but unfortunately practical experience had shown that India's interest in Africa could be compared with that of a cat for a mouse.

A short time ago the fourth annual meeting of the "African Students' Association (India)" had been held in India.

Nehru, the Prime Minister, had considered the occasion to be of sufficient importance to warrant him leaving his work and addressing the conference.

In the course of his speech he had expressed the following thoughts: "We live in a world of violence, and yet it is admitted on all sides that violence produces no results today. I hope earnestly that the problems

of Africa will be solved peacefully."

The newspaper comments: "That is a nice thought, but it is significant in the extreme that together with Moscow there is no greater agitator in Africa than New Delhi, the home of Nehru. "It should be quite possible for the inhabitants of Africa to live with each other in peace, but that is definitely not the desire of Nehru, in spite of his smooth words to the students.

"Much of the unrest which prevails in certain parts of Africa must be laid at the door of India. The Whites of Kenya have complained many times that the difficulties which they have with the Natives are the result of agitation from India.

"If Nehru truly desires that there should be no violence in Africa, then he and his Government have a contribution to make towards the goal of peace.

"It consists in withdrawing completely from Africa and leaving it to the inhabitants of this continent to solve their own problems.—Natal Mercury."

Language Group Unity, Republic, Are Nat. Ideals

The Minister of Posts and Telegraphs and Social Welfare, Mr. J. J. Serfontein, said at a Nationalist Party meeting at Bathal that it was the avowed intention of the Government to provide separate areas for the non-European people, and that this authority was given by the people and must be carried out. He said the Government, chosen by the people, had to heed the voice of the people. It was his Government's ideal to unite the language groups in South Africa and also establish a Republic.

He said all Europeans in the

country must be Afrikaners, the English as well as the Afrikaans, and they should get away from the idea of having loyalty to another country.

Mr. Serfontein said the Native Representatives agreed with the Opposition because "they saw in this a way to set White against White.

The Coloureds or Natives should not be the arbiter between the European groups in South Africa he said. Without the White man, the Coloured people in the Union would destroy themselves.—Sapa.

The Indian As An Integral Part Of South African Society

By Dr. S. COOPPAN And A. D. LAZARUS

Dr. S. Cooppan is full-time Indian Research Assistant in the Department of Economics of the University of Natal

Mr. A. D. Lazarus is Principal of Sastri College, Durban, and Chairman of the Natal Indian Teachers' Association

[The following is a paper from the booklet "The Indian as a South African" (Price 4/3) published by the South African Institute Of Race Relations, P.O. Box 97, Johannesburg.]

ON the satisfactory completion of the first five-year period of the contract the labourer had the option of a free passage back to India or a piece of crown-land in lieu of the passage. The interesting point is that the option could not be exercised unless he had spent another five years of 'industrial residence' in Natal. In other words, he had to spend ten years in Natal before he could get a free passage or a piece of land.

There is also evidence in the official documents that the authorities had considered the possibility of extending the stay of the labourer beyond the ten-year period without his forfeiting the right to a free passage or a piece of land. The Attorney General found that the law allowed a period of grace up to eighteen months within which the option had to be exercised, and that the Lieutenant-Governor had powers of discretion to extend the period of grace for another eighteen months.

It is obvious that the intention of Natal was to keep the Indian labourer in the country because the growing economy of the young colony demanded a steady supply of labour. The ex-indentured labourer who preferred to sell his labour on the free market to the highest bidder found ready buyers. It does not require much imagination to see that a period of ten years of continuous residence in a country is a sufficiently long time for acclimatization and adaptation. The promise under the law that a free passage could be exchanged for land raised the hopes of many labourers of becoming 'petty proprietors,' and so they decided to settle in Natal. But only a fortunate few got grants of land; the rest of the applicants were kept waiting for years and the law was finally rescinded in 1891.

Indian traders followed in the wake of the labourers to cater for their needs. Indians, therefore, could then buy in Natal the condiments, spices, medicines, grains, clothing, and trinkets they were accustomed to, and Natal was beginning to look like a second

India to them. The immigrants erected schools and temples, started various societies and associations, and gradually developed a coherent social organization in the new land. All this made it easier for succeeding batches of immigrants to settle down in Natal. The employers of Indian labour had no cause to be dissatisfied with this development. A permanent pool of labour was

Indians are thoroughly South African.

Owing to restrictions placed upon the movement of Indians, about four-fifths of them are settled in Natal, chiefly in the coastal region and in the main towns. About 40,000 are living in the Transvaal, and 20,000 in the Cape Province. More than three-quarters of the Indian people in the Union live in urban areas. They have become in-

the West—more to the West than to the East, I think. He is an easterner, very much at home in the western cultural milieu. Others may propound the doctrine that he is an alien, unassimilable in the western cultural milieu, but we say the South African-born Indian does not find the western patterns of living so alien or unattractive. If the entire mass of Indians has not become more thoroughly westernized than it is now, it is because the European has segregated him and denied him full access to western forms of living. It is not so much a question of the Indian refusing to adapt himself to western standards of living, as the refusal of the European to permit him the economic means and social opportunities to do so.

Some Europeans oppose free cultural exchange because they fear it will lead to cultural equality, and from this an undeniable claim for equal political and economic rights and privileges. Cultural exchange would, of course, make meaningless the politically useful slogan that western civilization needs protection from the Orientals.

Though the schools are conducted on a segregatory basis, Indian children are instructed through the medium of English or Afrikaans. The curricula and syllabuses are exactly the same for Indian and European children, and they appear for the same examinations. The underlying assumption in education is that the Indian child is being prepared to live in South Africa, in a milieu that is western in orientation. It is true that educational facilities for Indians are not equal to those provided for European children, but the education provided is on western lines. A significant decision has been taken by the Indian teachers of Natal in regard to religious instruction. There has been a demand from some sections of the Indian public for the inclusion of instruction in Hinduism and Islam in the curricula of Indian schools. Christianity was already an optional subject. In a referendum conducted by the Natal Indian Teachers' Society, the Indian teachers voted by an overwhelming majority for teaching the basic tenets of all religions in schools in preference to teaching each child his own religion only. The Indian teachers doubtless had in

(Continued from last week)

The Real Challenge

THE East London 'Daily Dispatch' writes as follows in its issue of May 19: From the welter of words recorded in Hansard during the three days that Parliament devoted to the Tomlinson Report this week, we select for special comment a mere 56 words that we spoke by Mr. L. B. Lee Warden (Natives' representative, Cape Western) because, to our way of thinking, nothing that was said during the debate was more important. Mr. Lee Warden said:

"Even the Tomlinson Commission, which has covered up a great deal of what it should have exposed, had to point out that 25 per cent. of live African births die before the age of one. One has to turn elsewhere to find that 46.1 per cent. of children born alive never reach the age of 16."

Here is the evidence—and all the evidence that is needed—to support the plea for the creation of healthier and better living conditions, not only in the Native Reserves but in the large urban areas where Africans congregate. The figures given by the Tomlinson Commission constitute a real challenge to both political parties in the Union. Such a death-rate is staggering, and until it is greatly reduced the country should put its ideological differences on one side and get down to the business of improving and expanding the facilities offered Africans to earn a decent living.

built up by the time India prohibited indentured emigration to Natal.

The Indian population began to grow by natural increase, and the emergence of the South African-born Indian gradually changed the character of Indian society. Over 90 per cent of today's Indian population is South African-born, and most of them have no idea of conditions in India, except what they read in books and in the press. The Indian community is now in its fourth and fifth generation, and thus by birth and residence the

tegrated into urban commercial and industrial life.

Since life in the South African towns is patterned after the dominant western culture, Indians have come under its influence in spite of the segregation of the races. The South African-born Indian knows no other pattern except that provided by his home and the general environment. The twin processes of urbanization and westernization have shaped his mode of living and outlook upon life.

The South African Indian is orientated both to the East and to

THE INDIAN AS AN INTEGRAL PART OF S. A. SOCIETY

mind the demands of living in a plural society such as ours.

Another instance of the degree to which Indians have become South Africanized and westernized is the rapidity with which English or Afrikaans is replacing the Indian languages in the home and elsewhere. In an investigation now being carried out among 1,300 pupils in standards VI, VIII, and X in twenty-five different Indian schools in Durban, nearly every pupil stated that he or she could read, write, and speak best in English. Most of them could not read or write in their traditional Indian languages, but a few claimed to be able to speak them.

In the two papers by Dr. Hilda Kuper and Mrs. B. A. and J. Naidoo, an insight has been given into the changes that have come over Indian family life, caste concepts, and the mode of living under South African conditions. It is not necessary, therefore, to refer to those aspects again to show how the South African Indian is responding to the process of acculturation. It is necessary to emphasize that South African Indians are not nearly so pre-occupied with caste as their compatriots in India. On the other hand, they have escaped Indian 'casteism', only to be trapped in the coils of South African racism. It matters not whether one is high-born or twice-born, for all are of a lower caste in relation to the white man.

It is not to be concluded from what has been stated above that one cannot discern certain features of their life which are distinctly Indian. For instance, the mode of dress of Indian women, the kind of jewellery worn by them, and their hair-dos are conspicuously different from the other groups: Unmarried girls, however have taken to western frocks with great enthusiasm. The Indian has changed least in regard to religion. Although hundreds are converted annually to Christianity, 70 per cent. are still Hindu and 20 per cent. Muslim. With increasing sophistication certain of the religious practices have been dropped and there is a trend towards the higher, mystical, and less ritualistic features of their traditional religion. In matters spiritual the Indian is very definitely proud of his heritage, and suffers from no inferiority complex in this regard. Since among the Indians religion is so closely bound up with music, they keep alive their traditional forms of music. Yet

again, the Indian people are fairly easily identifiable by their abhorrence of aggressiveness and physical violence in inter-personal relations. Perhaps this is sometimes carried to the point of helpless passivity in situations requiring a more vigorous physical response.

These characteristic features of Indian society do not by any means justify the denial of their claim to permanence and security of tenure and full citizenship rights. Though the dominant pattern of living is western, it is open to question whether cultural diversity should be, or can be, eliminated altogether in a plural society. It is even more open to question whether continued affiliation to such highly developed cultures as that inherited by the Hindus and the Muslims can be regarded as disqualification for the enjoyment of full political and economic rights. It will be shown later that cultural diversity has certainly not been regarded as an obstacle to the employment of Indian labour in European-controlled commerce and industry. It is submitted that Hindu and Islamic spiritual culture and artistic expression enrich the national life of South Africa. Indians have not hesitated to borrow from the West, and have enriched their personalities and social life as a result of that. The European and the African also stand to benefit by making a closer study of Indian life and religion

(To be Continued)

STATE PROPAGANDA

(Continued from front page)

The December 15th issue of "South Africa reports," which unlike the Digest is not normally seen by South Africans, carries an article, "New Senate Comes into Being." From this all mention of the Opposition case is excluded. The article states that "the House is elected on a different basis from the former Senate and gives the Government a considerably increased majority in Parliament as a whole." After describing "the limitations imposed on the sovereignty of Parliament by the British South Africa Act" and the new method of electing senators, the article naively adds: "This majority gives the Government a two-thirds majority of 171 seats." Very disarming, isn't it, for Americans who can hardly be expected to know all the background? What is not said is often as significant as what is stated, especially for those who will not be able to spot the omissions.

Colonel Jordan might ask a few more questions.

T.I.O.'s Secret Proposals

Disapproved By T.I.C.

Following is the statement issued by Mr. Ahmed E. Patel, Joint Secretary, Transvaal Indian Congress:—

THE Transvaal Indian Congress views with grave concern the statement issued by Mr. A. I. Minty, President of the Transvaal Indian Organisation, stating that secret proposals for the implementation of the Group Areas Act were made to the Prime Minister by a three-men deputation which met him recently in Cape Town. The Indian people are entitled to know the exact nature of these secret proposals, as these may have serious and far-reaching effects on their existence and future well being. It is therefore incumbent upon Mr. Minty to acquaint the Transvaal Indians with the details of these talks which were held behind closed doors in Cape Town. A failure to make public facts of the secret discussion would justifiably give rise to a feeling that the proposals were not in the true interests of the Indian people

and that the South African Indian Organisation were surrendering to the policy of apartheid.

It is not without significance that Prime Minister met the S.A.I.O. delegation on the eve of his departure to the Commonwealth Prime Ministers' Conference. It may well be that these discussions would be useful to Mr. Strijdom to help counter the criticism of the Nationalist Party's apartheid policy which he is bound to encounter during his trip overseas.

The Transvaal Indian Congress is of the firm opinion that both the Government and the S.A.I.O. will fail in their efforts to weaken the united stand of the Indian people against the Group Areas Act and lull them into a sense of false security by their secret manoeuvres. The Union Government can never convince world opinion that the Indian people will never accept apartheid and be a party to their own destruction.

		s.	d.
Sri Ramakrishna and Swami Vivekananda	...	Sri J. Nehru	1 9
Work and its Secret	...	Swami Vivekananda	1 3
Bhakti or Devotion	...	"	1 3
The Powers of Mind	...	"	1 6
Sadhana or Preparation for Higher Life	...	"	1 3
Is Vedanta the Future Religion...	...	"	1 6
Christ the Messenger	...	"	1 9
Hail Independent India	...	"	1 3
The Path to Perfection	...	Ramakrishnanaada	1 3
On What is God	...	J. Goyandka	1 3
Vedanta Philosophy	...	Vivekananda	2 6
The Immanence of God	...	M. M. Malaviya	1 3
Siva and Budha	...	Sister Nivedita	2 6
The Glory of the Vedas	...	D. D. V. Vachaspati	1 3
Divine Message	...	H. Poddar	9
Wavelets of Bliss	...	"	1 3
Six Lessons in Raja Yoga	...	Swami Vivekananda	2 9
In Defence and Essentials of Hinduism	...	"	4 6

Obtainable At Our Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON
AND BOOKSELLERS
(Corner Grey & Lorno Streets)
286 Grey Street,
Phone: 26070.
DURBAN.

African Viewpoint

Russia And Ourselves—II

THE disbandment of the Communist Information Bureau (Cominform) would seem to be an indication that Russia is serious about coming to terms with the West; that is about stabilising world peace. It, as a result of what looks like a change in Russia's attitude to the non-Communist world, peace descends on the international scene, a new situation will arise in the relations between Black and White in South Africa. The most remarkable feature of that situation will be that the initiative to set the pace of political progress will slip out of the hands of the White rulers into the hands of the oppressed non-whites.

We are lucky that this change will come about peacefully. In Asia and parts of Africa the oppressed have had to shed blood for this initiative.

But to understand the new situation that will arise, let us have a bird's eye view of what is happening at present. At the moment the Whiteman has the initiative to set the pace of our political progress. Up to the time of the resistance movement the ruler had this initiative plus the initiative to prescribe the direction along which we were to develop.

He had built up a caste society and up to then had got us to cooperate in keeping it intact. Colour determined one's position in that system. We were called Natives and we gladly referred to ourselves as Natives. Our finest brains stood on public platforms and spoke of us as the Native People. In the resistance movement we destroyed all that. If people want to give offence today, let them talk of NATIVE.

We achieved more than just instil self-confidence in our people and awaken them to consciousness of great powers within them; we were able to prove that values of life and not blood or race are better bonds for uniting the people of South Africa of all colours.

In other words we succeeded in showing that salvation for us all, regardless of colour, lay in seeing the prospects of a fuller life for ourselves in a society where all of us, again regardless of race or colour, could pool our resources and build for ourselves a world after

our design—in short, an egalitarian society. This is the specific direction we asked South Africa to take when we launched the defiance campaign. We decided to go in the direction of a society based firmly on race equality.

When we did that there were significant changes on the White side. There were democrats who decided to start marching actively in this new direction.

But to choose a direction and to march along it are two different things. We had got the initiative to choose our direction but did not have the initiative to march to our chosen goal with the speed we liked. The position was that the rulers—because they controlled Parliament, the Army, the Police and the Law Courts—still had the initiative to set the pace of our progress to our goal.

By

JORDAN K. NGUBANE

To this advantage were added two others—which are directly connected with the changes going on in the Soviet Union at the moment. The first of them was that the herrenvolk government could guarantee economic stability in a world almost ruined by economic instability. With gold and uranium as important ingredients a situation arose where the West saw in South Africa the safest field for investment. For a period the Western investor, no matter how odious the philosophy of South Africa's rulers was to him, found himself compelled by the sheer pressure of international events to sink his money in South Africa. And this, in turn, created a world climate in which those who had their money in South Africa could not encourage (certainly not openly) efforts to attack South Africa's racial policies beyond a certain point.

The other advantage was the fact that as long as war clouds hung over the world Strijdom could, by shouting loudly enough against the Commun-

ists—real and imaginary—confuse the free world on the real issues at stake here.

With the return to peace, men's minds might no longer be preoccupied with the prospects of nuclear warfare. People will be free to combat want—the real cause of war and will no longer be forced to see in South Africa the only safe field for their investments. The new countries will clamour for foreign investments and the western investor will find it extremely profitable to put his money where it will give him his returns as well as serve humanitarian ends.

But the greatest blessing which might come to us as a result of peace returning to the world is that people overseas will pay more effective attention or be actually hostile to anything which might be a possible cause of war. Of course they will require to be educated on what is happening here—on a bigger scale. And here, people like Alan Paton, Trevor Huddleston and Solly Sachs are making a contribution to the struggle for a democratic South Africa which can be described, in all soberness, as decisive.

In an atmosphere permeated by men's desire to combat want Apartheid will emerge clearly as a possible cause of future wars. Its goals and methods could quite conceivably bring about war between South Africa and India; between South Africa and China or civil war—between Black and White or an international war in the future between White and non-White peoples.

Once this fact is appreciated, foreign investments will no longer flow into this wretched country. No matter what happened after that, the Apartheid economy would collapse. But let us be quite clear in our minds about one thing: Apartheid would go down with South Africa. And if that happened nobody would be hit harder than the South African.

Consequently it is conceivable that the process of col-

lapsing might bring about riots—between the Africans and the Indians; the Africans and the Whites; the non-Whites and the Whites and, strange as it might sound, between one African group and another, in the groups where ethnic grouping is enforced.

In my opinion these are the things on which the African National Congress should be spending money, energy and sleepless nights and not on flights from reality like the Freedom Charter. People should be prepared for the trials and opportunities that lie in the immediate future.

In these circumstances, what is the duty of the true democrat? Firstly, we must realise frankly and in all honesty that to fan

CORRECTION

We had reprinted a letter from the "Peace News", London, which appeared on the front page of our March 30 issue. We omitted to mention there that the letter by Peter de Morny appeared in the columns of "Peace News" as one view among several in a discussion on "Gandhi and Satyagraha" and "Peace News" was not committed to any of the views expressed.

We apologise to the Editor of "Peace News" for this oversight—Ed. IO.

the spirit of race consciousness will pile dynamite for the days of economic upheaval. That would only be a weapon in the hands of the apartheiders. We must preach with greater determination the truth that South Africa is a mixed nation; that salvation for all of us lies in standing together.

Secondly, the true democrat will work untiringly to ensure that all sides are made ready to give a lot. The African must be willing to give up many things. So must the Indian be—and the European. This is a job in which the individual can play an important role. He should not be afraid to cross the colour line to make friends with people on the other side. It is not an easy thing; but if we are going to build a new nation on the ideal of equality

the relations between Black and White must be right on the personal level.

Against the foregoing we can then see the future course of political action from a clearer perspective. The greatest task of the moment is firstly, to make the African freedom-conscious and, secondly, to forge a powerful, living and effective unity between Black and White. The third is to attract more and more White people to this united front. The White citizens must be convinced, in ever increasing numbers, that salvation for him lies, not in his skin but in lining up with the majority which will guarantee the survival of the ideals he cherishes. Afrikaner nationalism is a flea by the side of Black-White front based on democratic ideals.

Fourthly, it is time the true democrat launched on the offensive to ensure the isolation of the apartheid. The Nationalists have shut their minds to reason. They need a little shock-treatment to return them to their senses. Nothing will be so good for their souls as to place them in the position where they will stand alone and become aware of their real weakness.

Fifthly, the democrat needs now, more than ever, to work with greater determination to educate the world on the situation developing in this country. Eric Louw says the Government will soon be publishing a book to refute Father Huddleston's "Naught For Your Comfort." That is a brilliant idea. Let them place their case before world opinion. We will attack it on their evidence.

Finally, it is time more serious efforts were made to co-ordinate the activities of the Black and White opponents of apartheid. One big advantage the apartheiders have is that their opponents are so hopelessly divided. Such co-ordination must not mean the imposition of ideologies on people who

Yehudi Menuhin's Tribute To Music Of The East

London, May 25.—Yehudi Menuhin, the famous violinist last week told the Asian Music Circle in London, of which he is President, that the West had a great deal to learn from intimate understanding of the music of the East.

Speaking at a reception held in his honour by the Circle, Mr. Menuhin said that the music of the East had sprung from very long usage and continuity of effort and self-expression and expression of the infinite.

It was very closely associated

with the culture of the East, and almost every religion of the East had developed a flavour of music peculiar to that religion.

"We in the West who have gone on the road of practical universality in music have much to learn from this precious characteristic of the East," said Mr. Menuhin.

There was much to be achieved by the union of these elements of Eastern music with the music of the West.

The music of India and Japan

was already having a great impact on the United States.

"We have come to a point where we must draw upon the East and this is going to happen more and more in the future," he concluded.

U.S. Managed Hotels For India

American-managed hotels may soon be constructed in India by Hilton Hotels Corporation, the largest hotel chain in the world.

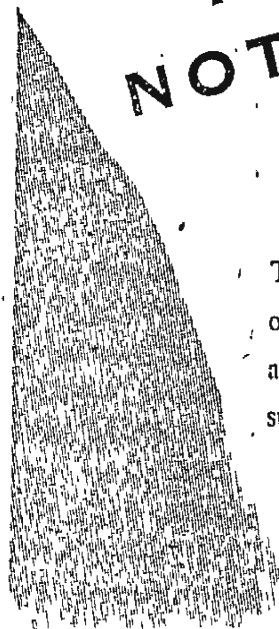
"We want to be in New Delhi and Bombay because India holds the key to the great neutral bloc," Mr. Conrad N. Hilton the Corporation's president said last week while addressing the Commonwealth Club at San Francisco.

IT'S NOTICEABLE

... THE IMPRESSION MADE
BY WELL POLISHED SHOES.

The rich stains in Nugget restore the colour of shoes. The finely blended waxes bring a deep glow and gleam, keep the leather supple, give that noticeable Nugget shine!

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, May 14.

GENERAL ELECTIONS

THE Congress Parliamentary Executive decided that the general elections should be held by March 1957, as scheduled.

The Executive felt that the delay that might be caused in the passage of the States Bills and inauguration of new States need not postpone the poll.

It emphasised that the Congress as the Party in power, was not interested in putting off the elections.

Significance was attached to the presence at the meeting of the Congress President, Mr. U. N. Dhebar, who is believed to have stressed the imperative need of holding elections according to schedule and avoiding suspense and uncertainty.

It was however agreed that Parliament should adjourn on May 31 and should meet again in the second week of July to resume consideration of the Bills relating to the States' Reorganisation.

"So far as the Government are concerned, they are anxious to have next general elections as usual in March next," said Mr. Nehru in the Lok Sabha.

Increasing Food Output

New discussions between the representatives of the Planning Commission and the Union Ministry of Food and Agriculture will be held next week to devise ways and means of stepping up food production by 40 per cent as against 15 per cent during the second Five-Year Plan as recommended by the National Development Council.

The Food and Agriculture Ministry is of the view that an additional allocation of funds would be essential to achieve the targets now proposed.

It was indicated in a note submitted to the National Development Council by the Deputy Chairman of the Planning Commission, Mr. V. T. Krishnamachari, that a 40 per cent increase in food production could be achieved with the existing allocation by adopting intensive and modern methods of cultivation.

I.N.T.U.C. Session

Mr. G. D. Ambekar, President of I.N.T.U.C., held at Surat,

called for "a new and fair deal" for the nation's workers embarking on the second Five-Year Plan.

Delivering his presidential address to the eighth annual session of the I.N.T.U.C., Mr. Ambekar said "It is high time that a new wage policy based on certain fixed principles, not going behind the principles already accepted in the Fair Wages Committee report, is evolved and the whole wage structure is revised."

The labour leader warned that "without a revision of wages, no enthusiasm can be created in the working class and among the public for the successful implementation of the second Five-Year Plan, and their voluntary co-operation in the national development will be very difficult."

Mr. S. R. Vasavada, Ahmedabad labour leader, was unanimously elected President of the Indian National Trade Union Congress for next year by the general council. The new President said that the I.N.T.U.C. would work for the betterment not only of labour but society as a whole.

The Congress concluded the two-day session after passing 14 resolutions. Among the resolutions passed by the session was one on the participation of labour in management. It directed the workers to educate and equip themselves for shouldering the new responsibility.

The wage policy resolution demanded constitution of wage boards for the organised industries and a pay commission for the public sector and fixation of minimum wages in the agricultural sector and the small-scale industries.

No Ceiling On Incomes

A ceiling on incomes is not contemplated by the Government, according to the new draft plan of the Planning Commission.

"Obviously a ceiling cannot be imposed by legislation," says the Commission. "Reduction of inequalities in income and wealth can follow only from the totality of measures and institutional changes undertaken as part of the plan."

In the two-fold process of reducing inequalities—the raising of incomes at the lowest levels and the simultaneous reduction of incomes at the top—the former is regarded as basically more important, although "early and purposeful action in regard to the second aspect is also called for."

The Commission also observes that a ceiling on incomes has little significance, unless it also involves a ceiling on property. Incomes from property, in the form of business, are difficult to regulate, except in so far as they come under the normal system of personal taxation.

Replacing English By Hindi

A great majority of members of the Official Language Com-

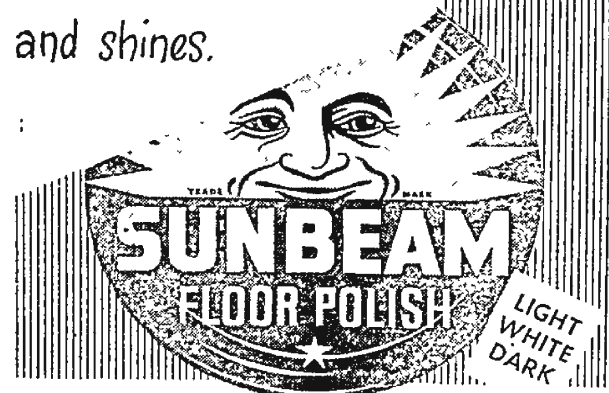
mission are of the view that the time limit (1965), as set out in the Constitution, for replacing English by Hindi as the official language, should be strictly adhered to.

The Commission, which will meet at Srinagar in the second week of June to finalise its report, has examined about 1,000 witnesses, including individuals and institutions, and representatives of States and of various language organisations in the country. It was to have reported to the President by the end of April this year, but now it is expected to do so by the beginning of August.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.
Contact No. 213 Macose House, Second Floor,
17 Commissioner Street, Ferreirastraw, Johannesburg. Phone 33-1654.

Sunbeam—
that name means
sunshine in your
home! Easy to spread
too. And see how it
shines... and shines...
and shines.

For floors and furniture

Short Story

The River

The folktales of the world are like a giant tree with branches spread out in every land. Some of them are very old, almost as old as man himself. But though they originated in widely separated parts of the earth, their themes are often similar. They stress ideals which are common to people the world over, the desire to live in peace with the chance to make the best of their lives. And sometimes they point up man's foolishness and the saving grace of commonsense. Here is a tale from Italy which has universal application:

It was a magnificent river. A river that ran for over a thousand miles. It flowed through many countries, in fact through a whole continent. It was more than a mile wide near the mouth, and it had little grassy islands in the middle and forests on either bank.

One day, a wandering tribe, the Blue Tribe, came across the river, after many months of travelling in the East. They were looking for a rich land to settle in when they came to the bank of the beautiful river.

The Chief of the Blue Tribe spoke first, and very fierce and magnificent he looked in his blue cloak and tall blue head-dress:

"Look men," he cried, "a river, a wonderful river as broad as the sea. From now on it is ours. I shall call it the Blue River. Light the fires, pitch the tents. Let us feast to celebrate."

And so the Blue Tribe turned and kindled fires of rejoicing. Very soon there was a delicious smell of roasting meat on the eastern bank of the river.

But at the very same moment another wandering tribe, the Green Tribe, had arrived on the western bank of the river, which was just as green and beautiful as the eastern bank. The Green Tribe was also looking for a rich land to settle in, and they thought the western bank would be the right place for them.

Now both sides were very surprised to see other people on the opposite bank. So the two chiefs met and talked, and as they talked they grew more angry. For each wanted to claim the river as his own. As they argued, so their angry voices grew louder, until finally the Blue Chief stood up in his boat, nearly upsetting it, and shook his feast at the Green Chief shouting:

"This river is mine. It is the Blue River."

"No, it is mine," retorted the Green Chief. "It is the Green River."

"I shall declare war on your people," shouted the Blue Chief.

"I shall declare war on yours," shouted the Green Chief.

And they both rowed back to their sides of the river and decided to go to war.

"We must march upstream until we get to a place where the river is narrower," decided the Blue Chief. "Then we can reach each other. And then we'll show this Green Chief who is master of the river."

Meanwhile, on the other side of the river, the Green Tribe had reached the same decision.

So the two tribes started on their long march to the north, one on each bank of the river. At first they marched briskly because the first part of the journey was across a level plain. And all the time, the wide flowed peacefully and majestically between them. But then

track grew steeper and stonier and the water boiled and foamed over the rocks. Until at long last the two tribes reached the source of the river and faced each other across the spring.

Then the two chiefs, the Blue and the Green, stepped forward ready for battle.

"This river is mine," said the Blue Chief. "See, I have put my foot into its waters!"

"No, it is mine," retorted the Green Chief. "I, too, have touched its waters!"

The men of the two tribes drew their swords and made ready for battle. But suddenly a voice was heard in the stillness, the low, lilting voice of the river:

"Stop this foolishness," the river said. "None of you can own me—however much you fight. I belong to the whole world. I belong to everybody, yet nobody can hold me. Year after year, century after century, I flow from my mountain cradle until I reach the sea. I am endless, I am old, yet you may

drink from my springs and the water is always fresh, for I am also forever young. How can you, either of you, Blue Chief or Green Chief, hope to pick me up and carry me away, any more than you carry bits of the world away. Let me hear no more of this nonsense. Share me as equals and be at peace."

And so the two chiefs, at the source of the river, stretched out their hands and lived together in peace.—(UNESCO).

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and
Social Advancement Of Indians
In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union £1 10s. 6d. Annually

" " " 15s. 6d. Half-yearly

Outside the Union £1 15s. Annually

" " " 17s. 6d. Half-yearly

Become a Subscriber and persuade our friends

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krianadaa	12	6
A BIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II.—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol. I)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable from:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao	3	0	EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	6	
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6	SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell	5	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Anurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0	WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyam	2	6
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
DELHI DIARY—Gandhiji	10	0	THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6	UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1924-54)	5	0	VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswani	3	6	INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6			
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6			
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0			

Obtainable from:

'Indian Opinion,'
P. Bag, Durban, Natal.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29388.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANGHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'

In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

FOR ...
RUBBER STAMPS

AND

PRINTING

CONTACT ...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.

TELEGRAPHIC ADDRESS
"QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

India Is Now Coming To The Golden Age.

Read The Latest Publications About Same

The India Annual 1956	5/6
Illustrated Weekly Of India	2/-
Caravan: Proforma Of India	2/-
Daarmayug, Aikal, Bal Bharti (Hindi)	1/6 each
Manoher Kahaaniyan, Maya, Manorama (Hindi)	1/6 each
Purie Mahal (Gujarati Novel)	12/6

NEW BOOKS

An Aslan Prime Ministers Story	15/6
Women Behind Mahatma Gandhi	21/6
Primitive India — Illustrated Only	31/-
Just Half A World Away — Faith In India	22/6
History Of India — Past And Present	66/6
India And The Awakening East	18/6
Bhubwani Junction (Novel)	14/6
Dadi Ma Na Yudhu	28/6
Ghar Na Rani	32/6

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical, Gujarati and Hindi are sold by us

D. ROOPANAND BROS.

MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET,

DURBAN.

ઇન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં રચાયું.

આદ્ય તંત્રી રવ. મણીલાલ ગાંધી.

પુસ્તક ૫૪ મું—અંક ૨૦

તા. ૧ જુન, ૧૯૫૬.

કુટક નકલ પે. ૬

૧૨ શુક્રવારે બહાર પડે છે.

★

પૂર્વનાં અને પશ્ચિમનાં મૂલ્યો

૨ જ કલ્પ

ભારતમાં નારીનું સ્થાન વિશિષ્ટ છે. આપણી પ્રાચીન સંસ્કૃતિના પુરાણ કાળમાં સ્ત્રીઓનું સ્થાન સર્વોચ્ચ હતું. આપણી યુવામીએ સ્ત્રીઓને પણ યુવામ બનાવી. પણ દવે ક્ષીયી આપણે સુક્ત યા છીએ. એટલે ભારતની સ્ત્રીઓ એમની સર્જનાત્મક છતાં મુક શક્તિને વાચા આપશે એવી આશા રાખી શકાય. 'સમાજની રિચરતા, માનવજીવનનું પાવિત્ર્ય અને મનુષ્યની નીતિમત્તાનો આધારસ્થંભ સ્ત્રી માતા છે. સ્ત્રીઓ પરાવાર સંકટો સામે ઝુલ્યે છે કષ્ટો અને પાતનાઓ વેડે છે. સંતપ્ત જન્મતને શાતા દેનારી સ્ત્રી છે, જન્મદંબા છે. ભારતની સંસ્કૃતિનું મહામુલ્ય આણુપણુ તે ભારતની નારી! એ વ્રતધારિણી છે.

—૦—

જેઈ છું કે નવા સમાજની સ્ત્રીઓ એમની આ ભવ્ય ભૂમિકામાંથી ચલિત થવાની ભુલ કરતી જોવામાં આવે છે. આધુનિક સ્ત્રીઓ સમાનતાનો સંકુચિત અને મનમમતો અર્થ કરીને પુરુષોની નકલ કરે છે. પુરુષોના જોવા પોપાક પહેરવામાં. પુરુષની માફક ધુમપાન કરવામાં કે પુરુષની જેમ વાળ કપાવવામાં સમાનતા નથી. એવી નકલ કરીને સ્ત્રીઓ એમની ઘણી ઉચ્ચ ભવ્ય ભૂમિકામાંથી ચલિત થાય છે.

—રાધાકૃષ્ણન

★

યુરોપનો સુધારો યુરોપીયનો માટે જરૂર અનુકૂળ છે, પણ જો આપણે એની નકલ કરવા જઈશું તો તેમાં હીંદુસ્તાનની પાયમાલી થશે. આમ કહેવાનો અર્થ એ નથી કે આપણે એમાં જે સાફ અને શ્રાહ્ય હોય તેનું ગ્રહણ ન કરવું, તેમ એનો અર્થ એ પણ નથી કે એમાં જે ખરાબ વસ્તુ ઘુસી ગઈ હશે તે. યુરોપીયનોને પણ નહીં છોડવી પડે. શારીરિક ભોગોની અવિરત શોધ અને તેનો વધારો એ એવી એક ખરાબ વસ્તુ છે; અને હું હિંમત ભેર કહું છું કે જે ભોગોના તેઓ યુવામ બની રહ્યા છે તેના વજન તળે દબાઈને તેમને પાયમાલ થવું ન હોય તો તેમને પોતાને પણ તેમની જીવનદષ્ટિને નવું રૂપ આપવું પડશે. મારો અભિપ્રાય જોઈએ હોય એમ બને, પણ એટલું તો હું જાણું છું કે હીંદને માટે સુવર્ણમૃગ પાછળ દોડવું એ અચુક મોત વહોરવા બરોબર છે. 'સાદી રહેણી અને ઉંચા વિચાર' એ એક પશ્ચિમના ક્ષીલસ્ફુટું સુત્ર આપણે આપણાં હૃદય પર કોતરી રાખીએ. આજે એટલું તે શોકકસ છે કે કરોડોને ઉંચી રહેણી મળવી અસંભવિત છે, અને આપણે સુડીભર માણસો—જેઓ આમજગને માટે વિચાર કરવાનો દાવો કરીએ છીએ તેઓ—ઉંચી રહેણીની મિથ્યા શોધમાં ઉંચા વિચારને ખોઈ બેસવાનું જોખમ ખેડી રહ્યા છીએ.

—ગાંધીજી

ક્યાં કુલ વધે ?

બાગમાં પુલો તો અનેક પ્રકારનાં—ભાતભાતનાં હોય છે. કોઈ લાલ તો કોઈ પીળાં, કોઈ કેસરી તો કોઈ વળી સફેદ, કોઈ ગુલાબી તો કોઈ વાદળી, કોઈ કાંટાળાં તો કોઈ સુવાળાં; કોઈ ગુચ્છાદાર તો કોઈ વળી આછાં ભાર્તીગળ પણ હોય છે.

પણ આજો બાગ જેનાથી મહેકી ઉઠે છે અને પ્રાણીમાત્રને જે પોતા તરફ આકર્ષી રહે છે તેવાં તો ક્યાંક ખુલ્લેખાંચરે કે આડા અવળાં પડેલાં ગુલાબ અને કેવડાનાં જ પુલ હોય છે.

રંગબેરંગી તનમનિયાનાં પુલમાં માત્ર બહારની સજવટ હોય છે જ્યારે ગુલાબ અને કેવડા જેવાં કુલોમાં તેની અંતરની સુવાસ ભલકતી હોય છે.

લોકો તનમનિયાનાં કુલને જોઈને રાજી થશે અને પછી ફેંકી દેશે, જ્યારે ગુલાબ અને કેવડા જેવાં સુવાસિત પુલોને છાતી સરસાં ચાંપશે, દેવમંદિરે ચડાવશે, આદર કરશે.

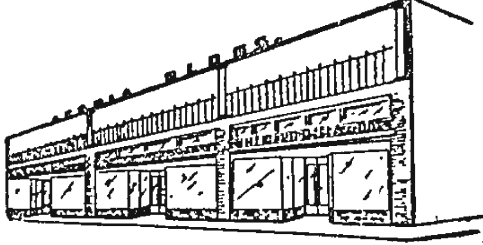
પ્રાણીમાત્ર અને માનવીથી ભરેલા વિશ્વરૂપી બાગમાં પણ શું એવું જ નથી ?

—પુરુષોત્તમ વાઢેર.

K.M. Loodhia

& CO.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

આવિસ કેરટ

સોનાના ઢાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવા રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકલ એરોગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

આંખા અખાથ, લીલી અખાથ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે.
આલુ ૧૦ પેની રતલ, લસણ ૧૦ પેની રતલ.
પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

ક્યુરી અને ચેવલી પાન બનર શાવ પોસ્ટલ જુડ. પાર્ટીટ શી.
૧૦-૬ ડબલ; લાંબી અને રફવેર પાર્ટીટ શી. ૧૧-૬ ડબલ.

રેડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના આરડરો ઉપર પુરલું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જામણના અમે રેપેસલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રેડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડ્રીકક વહીવું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

Phone 22905

Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of
INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કોમટ ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે

ના. રેડેસીયા શી. ૧-૦ રતલે. સર્ધન રેડેસીયા
૬ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET,
DURBAN.

નવલ કથાઓ

ઝેર તે પીધાં છે નણી નણી	૧ ૧
સાગર કથા	૮ ૬
અણ સુલિત	૭ ૬
આવતી કાલ	૭ ૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫ ૦
ગોદાન (બંગાલીનો અનુવાદ) ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬ ૦
ચોરાની વાતો	૧ ૦
બલીબકાર	૧ ૦
વિવાહ મંદિર	૧ ૬
પ્રદીપ	૭ ૬
સાગર સામ્રાટ	૬ ૦
ક્રિડેની વાતો	૧ ૦
પૌરાણિક નાટકો	૫ ૬
ચોવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨ ૦
આશાદુ ખીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪ ૦
દરીયા વાટ	૧૦ ૦
કાંતી	૭ ૦
સંકિત હૃદય અને સંયુક્તા	૬ ૦
વસુંધરા	૬ ૦
ઉલ્લેા પ્રયોગ	૭ ૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩ ૬
દુર્ગા	૮ ૦
જયસીંહ સિંઘરાજ	૧૦ ૦
માનવતાનાં બીલાંગ	૧૫ ૦
પ્રભાત પ્રસંગ	૮ ૦
માનવતાના મુલ	૭ ૦
ઉલ્લેા અભિનય	૬ ૬
કપાલ કુંડલા (બંધામ મંદ)	૬ ૬
અણુપુટ ધારા	૭ ૬

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧ જુન, ૧૯૫૬.

બીન-ગોરા નેતાઓ માટે ઈલાયદી હોટેલ

પ્રેસના ખબર મુજબ સરકાર બીન-ગોરા નેતાઓ અને કાર્યકર્તા પ્રવાસીઓ માટે એક રંગલેદ વગરની હોટેલ ઉઘાડવા ના પ્રશ્નને મહત્વથી વિચારી રહ્યાં છે.

આ વિચારણા બે મૂખાઈ ભરી ન હોત તો ઘણી આવકાર ને પાત્ર થાત. વડા પ્રધાન ખતાવવા માગે છે કે, આફ્રિકા ના રંગલેદ વિરોધી અન્ય સંસ્થાનોનું તે દુસ્મન નથી પણ મિત્ર છે. કારણ તેઓ માને છે કે, મિત્રતા રાખવી એ યુનીયન ના ગોરાઓના ભલા માટે છે. બે તેઓ આ વાત પુરવાર કરવા માંગતા હોય તો તે ગોટી રીતે ન ઠસાવવી જોઈએ.

સુદાનીસ કાર્યકર્તા બે આ દેશમાં આવે તો હુનીયાના બીન પશ્ચીમ દેશોમાં તેની સ્થિતીના માણસને જેવી વર્તણુક મળે તેવીજ તેમને આ દેશમાં મળવી જોઈએ. એમની તરફ ખાસ આદર ભાવ ખતાવવો એ, એ સિદ્ધ કરશે કે એ તેના સ્થિતીના ગોરા માણસ કરતાં નિચો છે. આથી મિત્રતા બંધાવવી તો બાબુએ રહી પણ, દુસ્મનાઈ વધવાનો વધુ સંભવ રહેશે.

વડા પ્રધાને એ પણ વિચારણું જોઈશે કે, કાળા અને ગોરા વચ્ચે ઐત્રી શેઠ અને નોકરને નાતે કદી બાંધી નહી શકાય. પછી ભલે એ ગમે તેટલા તેમના વિચારોને ઠાકવાનો પ્રયત્ન કરે. બીજું એ પણ વિચારી લેવું જરૂરી છે કે; જ્યાં સુધી સરકાર દેશની અંદરના બીન-ગોરા કાર્યકર્તાઓ અને પ્રજાઓ સાથે સમાન ભાવે જોવાનું નહીં સ્વીકારે ત્યાં સુધી બહારના બીન-ગોરાઓ તેમના કૃતિમ આદરથી છેતરાશે નહીં. પરદેશના બીન-ગોરા કાર્યકર્તાઓને આ દેશના બીન-ગોરા કાર્યકર્તાઓ માટે ઘણી દિલસોહ છે. આને ભલે

કેટલાક આફ્રિકાના સંસ્થાને સ્વતંત્ર થયા હોય તેથી તે લોકો એ નથી ભુલી ગયા કે, તેમના પડોશીઓ અને સાથીઓ હજી કચડાયલા છે, અને નથી ભુલી ગયા તેમના ભૂતકાળને. તે લોકો એ પોતાના દેશની સ્વતંત્રતા લડીને કે જુટવીને લીધી છે અને તેથી હુનીયામાં બીજે જ્યાં જ્યાં ગુલામી સ્થિતી જોય, ખાસ કરીને આફ્રીકામાં—તે તેઓને પોતાની તાજબી મળેલી સ્વતંત્ર માટે ભય અને જોખમ જણાય છે.

પશ્ચીમ આફ્રીકાના વતનીઓ એ તો જુહરમાં કહીજ દિધુ છે કે આફ્રિકા ખંડમાંથી જ્યાં સુધી રંગલેદ દુર નહીં થાય ત્યાં સુધી તેઓ શાંત બેસનાર નથી. આ સાફ ચેતવણી રૂપ ગણાવું જોઈએ. અને તેને સ્વીકારી લેવી એ ખરી મત્સદીગીરી ગણાય. પણ “મત્સદી” જેવો શબ્દ નેશનલીસ્ટોના બેડણી કોશમાં મળતોજ નથી. આવી ચેતવણી સામે એક ઈલાયદી રંગલેદ વગરની હોટેલ બાંધવા ની સુચના કરવી એ હાસ્યપદ બીના છે. કારણ આ મૂખાઈ ભયો તરંગ છે.

બીજી બાબુથી બીન-ગોરા દેશો ની-આફ્રિકા કે એશીયા-ના અહીંના બીન-ગોરાઓ તરફ, એક ચોખ્ખી ડ્રેજ છે તે એ કે, તેઓનું એક પણ વર્તન એવું ન હોવું જોઈએ કે જેનાથી અહીંની સરકારને પોતાના માગ માં આગળ વધવાનું જોર મળે. આથી અમને લાગે છે કે, જ્યાં સુધી આ દેશમાં રંગલેદ બરી છે ત્યાં સુધી બીન-ગોરા કાર્યકર્તાઓએ આ દેશની સુલાકાતે આવવુંજ નહીં. એ ડહાપણુ ભયું ગણાશે.

અહીંના ગોરા કાર્યકર્તાઓ આફ્રિકાના સ્વતંત્ર સંસ્થાનોમાં જ્યારે બંધ છે ત્યારે તેઓ તરફ ઈલાયદાપણું નથી ખતાવાવું પણ

તેમાં રંગને વિચાર કર્યાં વગર તેમને તેમના મોભા મુજબ અપાવવું જોઈએ તેટલું માન અપવામાં આવે છે.

બે આ સંજોગોમાં સરકાર પોતાના મતને વળગીજ રહે તો, એમ કરવામાં આવે કે બહારના આઝાદ બીન-ગોરા દેશોમાં એક ઈલાયદી હોટેલ બનાવી તેના પર લખવામાં આવે કે “ફક્ત દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરા માટે.” તો વડા પ્રધાન ખુશ થશે. રંગલેદની અપમાન ભરી નિતીથી બીનને શું લાગે

છે તે તેમને આથી અનુવાદ થાય. ઈલાયદી અપમાન વર્તણુક ભરી અને ઈચ્છા મુજબ ગમે ત્યાં જવું આવવું જ્યારે તેઓનાથી નબને ત્યારે તેમનું દિલ કેટલું દુભાય છે એ અહીં ના રાજકર્તાઓ બાણી શકશે.

પણ બીન દેશો સાથે આ-ફ્રિકાને આવી વર્તણુક ત્યારે જ ખતાવવા ખુશી નથી પણ અમારા મતે ઈલાયદાપણુના સર્જનારને આવા અનુભવની જરૂર છે કારણ તેવા આધાતથી તેમની નજર ઉઘડશે.

નોંધ અને સમાચાર

હીંદને આફ્રિકામાં રસ

ડરબનના ‘નાટાલ મરક્યુરી’ના તા. ૨૪-૫-૫૬ ના અંકમાં દક્ષિણ આફ્રીકામાં પ્રસિદ્ધ યતાં ડચ ડાપાનો હેવાલ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે તે અત્રે આપીએ છીએ.

જેહાનીસખર્જનું ‘ટ્રાંસવાલર’ લખે છે કે:

“આખી હુનીયામાં એકે એવા બીજે દેશ નથી કે જેને આફ્રિકાના બારામાં હીંદના નેટલું લખ્યું અથવા કહ્યું હોય. આ લખણી બે તે આ દેશના અને તેની પ્રજાના ભલા માટે ખતાવવું હોય તો ઘણા સંતોષની બીના છે. પણ અમારો જુતકાળનો અનુભવ અમને કહે છે કે તેને આફ્રિકામાં રસ એટલો જ છે કે નેટલો બીલાડીને ઉદરમાં હોય છે.

“હમણા થોડો વખત પર જ આ-ફ્રીકન વિદ્યાર્થીઓની ચોથી પરીપદ હીંદમાં ખરાબ હતી. મી. નેહરને એ સમેલન એટલું પ્રધુ અગત્યનું જણાયું કે તેમના બધા કામે બાબુએ મુકીને તેઓ આ પરિપદમાં બાપણુ કરવા ગયા હતાં. તેમના બાપણુમાં તેઓએ જણાવ્યું હતું કે “આજે આપણે એક હીંસક જમતમાં વસી રહ્યા છીએ, છતાં બધા જ પહેા કચલ કરે છે કે આફ્રિકાના પ્રજો શાંતીથી ઉઠેલી શકાય તેમ છે”

આ પત્રના નત્રો વધુમાં જણાવે છે કે, “આ ઘણી સારી ભાવના છે. પણ બધાને જણાય છે કે, મોરોનો જેમ દક્ષિણ આફ્રિકા સામે હુનીયાને ઉરકેરનારો બીજે કાષ્ટ દેશ હોય તો તે હીંદનું ન્યુ દીલ્હી નેહરનું ધર છે. આફ્રિકામાં બધા જ શાંતીથી વસી શકે છે પણ તે બીના મી. નેહરને સ્વતી જણાતી નથી. બલે તેઓ

મીઠા શબ્દોથી વિદ્યાર્થીઓને લક્ષ્યાંવતા હોય તો પણ.

“આફ્રિકાના કેટલાક ભાગોમાં ઢાલ જે ઉરકેરણીઓ જણાય છે તેના મુળ માં હીંદ છે. કેનીયાના ગોરાઓએ ઘણીવાર જણાવ્યું છે કે, આ તેઓને જે આફ્રિકનો સાથે વસવામાં અડચણ આવે છે તેવું કારણ એ છે કે, હીંદ તેઓને ઉરકેર છે.

“જે પરેખર મી નેહર એમ ઠચ્છતા હોય કે આફ્રિકામાં હીંસા ન શકી નિકળે તો મી. નેહર માટે અને હીંદ માટે એકજ ભાગ છે કે, તેઓએ આફ્રિકાને પડવું મુકવું જોઈએ અને પોતાના સવાલને સ્વતંત્રપણે ઉઠેલવા દેવા જોઈએ.”

એક ખરી ચેતવણી

શનીવાર તા. ૧૯-૫-૫૬ ના ‘ડેલી ડીસ્પેચ’ વર્તમાન પત્ર અગ્રલેખમાં લખતાં જણાવે છે કે, “ધારા સભાએ પોતાના ત્રણ કીમતી હીવસો ટોમલીન્સન હેવાલની ચર્ચા ઉપર ખગાડ્યા હતાં તે ચર્ચા દરમ્યાન સૌથી કીમતી મી. એલ. વી. લીવોર્ડન (નેટીવાના પ્રતિનિધી કેપ) બોલ્યા હતાં કારણ અમારા મત મુજબ તેઓના જેવી સારી સલાહ બીજા કોઈએ આખી નહોતી. તેઓએ જણાવ્યું હતું કે,

“ટોમલીન્સન હેવાલમાં જે બિનાને બહેર કરવાની જરૂર હતી તેને ઠાકવા નો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. છતાં એટલું તો એમાં જણાવવામાં આવ્યું જ છે કે ૨૫ ટકા આફ્રિકનો જન્મના પહેલા વરસની અંદર જ મરણ પામે છે. બીજા હેવાલો મુજબ ૪૬ ટકા બાળકો ૧૬ વરસની ઉમ્મર સુધી ડહાંચતાં જ નથી.”

આ પુરતો પુરાવો છે, આફ્રિકાનો માટે સારી રહેણીની જરૂર હજી નેટીવ રીઝર્વમાંજ નથી પણ શહેરોમાં પણ ધણી જ જરૂર છે.

ઉપર જણાવેલા આંડાઓ જે નેજર થયા છે તે ધારાસભાના યુનીયનના ખર્ચે પક્ષોને ચેતવણી રૂપ છે આ મરણ પ્રમાણ ધણું બધું કર ગણાય જ્યાં સુધી આ પ્રમાણ ધંડાડી ન શકાય ત્યાં સુધી ખીન યથા સાલો બાબુએ મુકી આ દેશ આફ્રિકાનો માટે સારું જીવન નિર્વાહનું શાધન, સારી રહેણી, અને સારા ધરોની સમવડો કરી દેવી જોઈએ.

“ઈલાયદાપણુ અમલમાં મુકાવવું જ જોઈએ”

તાર ટપાલ ખાતાના પ્રધાન શ્રી. જે. સરદનડીને બેધાલમાં મળેલી નેશનલ પક્ષની સભામાં બાલતા જણાવ્યું હતું કે, “સરકારની હઠ્ઠા ખીન-ગેર-ઓ માટે જીવવા વિભાગો કરવાની

છે, અને લોકો તરફથી સરકારને તે પરવાનગી આપાઈ છે તે તે અમલમાં મુકાવવી જ જોઈએ.”

વધુમાં એમણે કહ્યું “સરકાર લોકો તરફથી સુટાવેલી છે અને તેથી તેણે લોભાના અવાજને સાંભળવો જ જોઈએ. સરકારની હઠ્ઠા છે કે, બાપાનું જોડાણ કરી (ઈંગ્લીશ અને ડચ) દક્ષિણ આફ્રીકાને પ્રગતિપ્રતીક બનાવવું.”

“આ દેશમાં વસતા યથા યુરોપીયનો આફ્રિકાનર તરીકે ઓળખાવવા જોઈએ — ડચની જેમ જ ઈંગ્લીશ પ્રભુ પણ. અને તેઓએ એ ભાવનાને મુકી દેવી જોઈએ કે ખીન કાઈ દેશને તે વફાદાર રહેશે. ગેરા સામે ગેરા વિરોધમાં ઉભો રહે તેમાંજ નેટીવ પ્રતિનિધિને પોતાનો માર્ગ દેખાય છે. બે ગેરી કામો વચ્ચે નેટીવ કે કલડને આપવા ન દેવા જોઈએ. કારણ તેઓ આપણા વગર પોતાનોજ નાશ કરશે.”

આફ્રિકાની ઓશીસ તરફથી બહાર પાડી ઘણા અમેરીકાનોને તે મોકલવા માં આવે છે એમાં ખચર હતાં કે “સાઉથ આફ્રિકાની યુનીયન યુનીવર્સીટીમાં ૩૦૦૦ ખીન ગેરા વિદ્યાર્થીઓ છે. આમાં પણ સત્ય હકીમતે એ છે કે, ૨૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓ પત્રવ્યવહારથી શિક્ષણ મેળવવા અને રજના વખતે દરમ્યાન ચક્ષુતા ખીન-ગેરાઓ ના કલાસમાં જવા તેઓ જોડાયા છે. ધારા સભાની એક બેઠકમાં ડાયરેક્ટ ના ડીસેમ્બર ટીમના અંકમાં “નવો સેનેટનો દાખલો અમલમાં મુકાયો” એ માધ્યમાં નિચે એક લેખ પ્રસિદ્ધ થયો હતો તેને વિશે કરનલ જોડાન તરફથી પ્રશ્ન પુછવામાં આવ્યો હતો; જવાબમાં પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે “આ બારામાં ઘણા ઝોટા સમાચારો પ્રસિદ્ધ થયાં હતાં તેથી આ છાપ્યો હતો.” વધુમાં પ્રધાને જણાવ્યું કે,

“કરનલ જોડાને આબાર માનવો જોઈએ. કે આ લેખમાં ખીન સત્ય હકીમતો આપાઈ છે અને વધુમાં વિરોધી પક્ષનો મત પણ, રજી કરવામાં આવ્યો છે.”

ડીસેમ્બરની ૧૫મીના “સાઉથ આફ્રીકન રીપોર્ટ”માં ઉપસુકત લેખ છપાયો હતો પણ તેમાં વિરોધ પક્ષના મતનું જે લખાણ હતું એ કપાઈ અધું હતું. વધુમાં તેમાં તે લખે છે કે, આ એકટ જીંદા પાયાપર રચાયો છે અને તેના અમલથી ધારાસભામાં વધુમતો સરકારને મળશે. “બ્રીટીશ સાઉથ આફ્રીકન પાર્લામેન્ટ એકટ”માં ધારા સભા પર ઘણા દબાણો હતાં. અને તેથી આ નવો એકટ ધરવો પડ્યો છે. સરકારને ૨/૩ વધુમતી મળે છે.” આ ખચરો અમેરીકાનોને આપવામાં આવ્યાં છે અને તેઓને પાછલી ભૂમીકા ખચર ન હોય તેથી તેઓ સત્ય જાણી પણ ન શકે.

સ્ટેટનો પ્રચાર

શ્રી. ડબલ્યુ. એમ. ગેલ

શ્રી. એરીક લો હમેશા ચીના વ્યક્ત કરે છે કે, સાઉથ આફ્રિકાના સવાલનો આ દેશમાં અને પરદેશોમાં ઘણો ઝોટો પ્રચાર કરવામાં આવે છે. આ ચોંટાળા નિવારણ માટે સરકારે એરીક લોના ખાતાના પ્રકાશન નીચે એક પખવાડીક “સાઉથ આફ્રીકન ડાયરેક્ટ” નામનું ચોપાનીયુ કાઢવા માંડ્યું છે. આ પ્રકાશન ૧૧૦ દેશોમાં અને યુનીયનમાં મોકલાય છે. ચિદ ઇન્ફોર્મેશન ઓશીસર એચ. એચ. વીરમેન (પીટરોર્યા), ખાતરી આપે છે કે, આમાં સત્ય હકીમતોજ આપવા માં આવે છે.

આ એક સ્ટેટનો પ્રચાર છે એ લોકો ઓવા ખચરો અને લેખો છાપે છે જે તેમની નિતીને ટેકા આપનારા હોય અને ટેટકાક સત્યથી વેચના પણ હોય છે.

દાખલા તરીકે હમણાજ થોડા ખતપર તેમાં એક લેખ છપાયો હતો જેમાં લખવામાં આવ્યું હતું કે, ખીન-ગેરાઓ માટે વિશાળ ક્ષેત્ર કામ માટે છે. વધુમાં તેમાં જણાવવા માં આવ્યું હતું કે, ઘણા ક્ષેત્રે માં પેલા ગેરાઓના ટ્રેડ યુનીયન અને

થી ખીન ચારમાં બાન્ટુ, કલડ, અને હોંદી મો વધુ દેખાતું થયા છે, કારણ કે, એમને તેનું શિક્ષણ મળ્યું છે નહીં કે, તેનાપર પ્રતિબંધ ઉઠાવી લીધો તેથી. આફ્રિકન નેશીનું ગેરી નશી કરતાં જીંદી જાતનું યુનિફોર્મ (જણવેશ) આપી અપમાન કરવામાં આવે છે. અને તે લોકોને રજીસ્ટર્ડ થવાની ઇંછુટ નથી. નશીમ કાઉન્સીલમાં તેમનું પ્રતીનિધીત્વ પણ નથી હોતું. આ ક્ષેત્ર એટલા જ માટે ઉધાડું મુકવામાં આવ્યું છે કે ગેરી નશી ખીન ગેરા ઓની સુશુશા કરવા નથી માગતી.

આફ્રીકન શિક્ષકોને બાન્ટુ એજ્યુકેશન એકટ આવવાથી પગાર ઓછો થશે અને હમેશા તે સ્થાન અનિશ્ચીત હશે. આ વાત તો તેમાં ચર્ચવામાંજ નથી આવી.

આજ લેખના અંત ભાગમાં ટાંકવા માં આવ્યું છે અને નામ વળી આપવામાં આવી છે કે જેઓએ આ ક્ષેત્રમાં કશુંક મેળવ્યું છે. શ્રી. હુમા નોકવે જેઓ વકીલ તરીકે દાલ જ એ ક્ષત્રમાં પ્રવેશ્યા છે, તેમનું નામ પણ છે. સત્ય હકીમત એ છે કે; પદવી-

પાકીસ્તાન-કાશ્મીર સવાલ

હિંદના પ્રધાન શ્રી. વિ. કે. કૃષ્ણ મેનને જણાવ્યું હતું કે,

“હોંદ મુદ્દલ-ચક્ષુ નહીં લે કે, બેચાર દેશો જેમાં યદ સ્વતંત્ર દેશોને લગતા સવાલોનો નિવેડો લશ્કરી કરારો પર સહી કરીને લાવે.” શ્રી નગરના પ્રવાસ દરમ્યાન કાશ્મીરના વડા પ્રધાને કરેલા સ્વામતના સમારંભ માં તેઓએ બાપણુ કરતા ઉપર મુજબ જણાવ્યું હતું વધુમાં તેઓએ કહ્યું, “કાશ્મીર અને હોંદનો સંબંધ ટાઇ પણ જાતના કરારોથી નથી જોડાયો. હુનીયાને યાદ દેવડાવવાની જરૂર છે કે સૌથી પહેલા કાશ્મીરના સવાલના ન્યાય માટે હોંદ પડેલા પડકાર કયો હતો કારણ હોંદે જેવું કે, પાકીસ્તાન કાશ્મીરમાં બળજબરીથી ધરતુ જાય છે આથી પાકીસ્તાન યુનેયાર ના પાંજરામાં હતું તેથી હોંદ સાથે આજે તે સમાન કક્ષાએ ઉભુ નથી રહી શકતું. આ સવાલનો નિવેડો ત્યારેજ આવશે કે, જ્યારે પાકીસ્તાન કાશ્મીરનો જે ભાગ દબાવી બેઠું છે તે મુકી દે.

“કાશ્મીર ઘણા વધો સુધી હોંદના એક ભાગ રૂપેજ હતું, આધ્યાત્મીક રીતે અને સાંસ્કૃતીક રીતે. ૧૯૪૮માં હોંદ સીકપુરીટી કાઉન્સિલ પાસે પાકીસ્તાન ના કાશ્મીરપરના હુમલા માટે ફરીવાદ

અમે આશા રાખીએ છીએ કે, એક દિસ એવો જરૂર આવશે કે જ્યારે આ બે દેશો વચ્ચે મીઠો સંબંધ યરો. પાકીસ્તાનની આખાદી એ હોંદની પણ આખાદી છે. હોંદમાં એટલ ઘણા બંને કામોમાં છે કે જેઓને આ ભાગલા થયા તે પસંદ નહોતા. ભાગલા એટલા ખાતર રવીકાર્યો કે, સ્વતંત્રની પ્રાપ્તી માટે શાહ જોવાની આપણી ધીરજ ખુટી મઠ હતી.”

“સેટો, અને બગદાદ કરાર વિશે ખોલતા શ્રી મેનને કહ્યું કે, “હોંદ હમેશા આવા કરારોનો વિરોધ કરે છે તે એટલા માટે નહીં કે યંદુ યુદ્ધ તેના દરવાજે આવી ને ઉભરો, પણ એ એવું તંજ વાતાવરણુ સરજે છે કે તે કપારે ફાટી નિકળશે એ કંઠી ન શકાય, તેથીજ વિરોધ કરે છે. હોંદ એ સીકાયું છે કે આવા કરારો હોંદના વિરોધમાં નથી ધડાતા, પણ હોંદ સખત વિરોધ કરે છે, કે હોંદનો ન્યાય અમે તે દેશો કરવા ખેસે, પંજ તે ન્યાય કરનાર મનીલા, બગદાદ, કે કરાચી અમે તે દેશો હોય. અમે આજાદ અને સત્તાધીશ દેશ છીએ અને અમે આ ચક્ષુ નહી લાઇ શકીએ. “સીદા અને બમહાલ કરારમાં કાશ્મીરનો સવાલ ચર્ચાઓ હતો. હું એ લોકોને યાદ દેવડાવવા માંચુ છું કે,

આપણે અને એકચત્તા

કરસનદાસ કાલીદાસ પ્રબળપતિ

આપણે અને એકચત્તા એ શિર્ષક કદાચ અજ્ઞાત લાગે. પણ આને આપણને નેટલી અષ્ટકચત્તાની જરૂર છે, તેટલી ખીજ કથાની નથી. જાતિ, સમાજ કે રાષ્ટ્રને ઉન્નત યનાવ વાગ્યાં અષ્ટકચત્તા (Unity) બહુ જ મોટા ભાગ ભજવે છે. ન્યાં અષ્ટકચ તાનું પ્રમાણુ વિશેષ પ્રમાણુમાં જોવામાં આવે છે, ત્યાં દર્શેશ સફળતા પ્રાપ્ત થયેલી હોય છે. તેથી આ દેશમાં જો આપણે માનવી તરીકે ઉચ્ચ જીવન જીવવા માગતા હોઈએ, તો આપણે સૌ પ્રથમ અષ્ટકચત્તાની ભાવના ઠેળવવી જરૂરી છે. ધર્મ અને ધનની મદમાં આપણે એક પક્ષી જીવન જીવવા જઈ શું તો આપણું ક્યાં ચે રચાન રહેવાનું નથી.

અનાજના છુટા છુટા ઢાણા આપણને કાઠ આવતા નથી. તેઓને બેગા કરવાથી જ આપણે તેનો સારો ઉપયોગ કરી શકીએ છીએ. તેવી જ રીતે આપણે જ્યાં એક યજ્ઞશું તો જ કંઈક કરી શકીશું.

આપણામાં કહેવત છે, 'સંપ ત્યાં નંપ', સંપ-અષ્ટકચત્તાના અભાવે આપણે દેટદેટલું યુગાવ્યું છે? દેશનો ઇતિહાસ કહે છે: મદમદ ગઝની ઠવા પરદેશી રાજાઓની યડાઈ વખતે રજપૂત રાજાઓએ સંપ-અષ્ટકચત્તાના અભાવે પોતાના રાજ્ય યુગાવ્યા છે. એજ અષ્ટકચત્તાના અભાવે સોમનાથનું પતન થયું. એજ કારણે ૧૮૫૭નો બળબે નિષ્ફળ નીવડ્યો. આવા તો ઇતિહાસમાં દેટલાય પ્રસંગો છે કે જેમનું અષ્ટકચત્તાના અભાવે પતન થયું છે.

અંગ્રેજ પ્રભુ કેમ આટલી આમળ વધેલી છે? તેઓ અષ્ટકચત્તાને સારી પેઠે સમજે છે, અને અમલમાં મુકી બાજે છે. 'પંચકી લકડી એકકા ઘોળ'નો તેઓ સરસ રીતે જીવનમાં અમલ કરી બાજે છે. બહે તેઓ આપસમાં લડતા હશે, પણ તેઓના દેશની કે તેમના હિતની વાત જ્યારે આમળ આવે છે ત્યારે ત્યારે તેઓ પોતાના જગડા બુટી જઈ એક બની જાય છે. જ્યારે આપણે ઉલટું જીવન બતાવીએ છીએ! એજ આપણી કમન સીંચી છે.

અષ્ટકચત્તાની સફળતાની વાતો આપણા સાહિત્યમાં ઘણી છે. કચુતર અને પરાધીની વાત આપણે ક્યાં નથી જાણતા? જનજમાં સપડાએલું કચુતરનું ટોણું અષ્ટકચત્તા-સંપના કારણે જ આખી જળ ઉપાડી જઈ, બચી જવા પામેલું.

એક ઘરડા બાપે પોતાનાં દીકરાઓને છુટી છુટી લાકડી તોડવાનું કહે છે. દીકરાઓ તોડે છે. પછી લાકડીનો બારો તોડવાનું કહે છે. દીકરાઓ તોડી શકતાં નથી. તે ઉપરથી કહે છે. "છુટા છુટા રહેશે તો લાકડીની માફક તુટી જશે. લાકડીના બારાની માફક રહેશે તો સુખી થશે."

એજ અષ્ટકચત્તાના મર્ગે સાલવાનું આપણા મહાપુરો પોકારી પોકારીને કહી શકાય છે. અહીં રંમદેવની નીતી વચ્ચે રહેતા આપણે ભારતીયોને અષ્ટકચત્તાની દેટલી જરૂર છે તે જણાય આવશે.

થોડેક દુર રતજીય થઈ ઉભો રહ્યો અને અજાણ્યા માણસ પર વિશ્વાસ રાખવો કે કેમ તેનો જાણુ વિચાર કરતો હોય તેમ મી. જોસ્ત તરફ ફેણુ માંડી જોઈ રહ્યો.

મી. ખીલે કહ્યું "આલખટ" ગભરાવવાની જરૂર નથી એ મારા દોસ્ત છે." આ વાક્યોની ભાવનાથી નાગ સાંતીથી આવી દુષ પી ચાલતો થયો.

નામને જતો જોઈ જોસ્ત કાંઈક સાંત થયા અને ખીલને ઠપકો આપતાં અવાજે કહ્યું "કેવા શેતાનુ સથે તે દોસ્તી કરી છે! તને શું એ ગમે છે? ખીલે કહ્યું "હું જાણુ છું કે આલખટ" પ્રસંશા પાત્ર પ્રાણી નથી છતાં મને તે પસંદ છે ક્રકત શીયાળાની રાતે જ્યારે તે મારા ખીલાનામાં આવી મારી પડ્યો સુતા માગે છે ત્યારે મારે તેને તેની બારોટમાં મુકવો પડે છે."

જોસ્તને જાણુવા માગ્યું કે આ ઝેરી નાગ સાથે ખીલને દોસ્તી થઈ ક્યાંથી? તેથી ખીલે કહ્યું "એક રાતે હું વાતો ખેડો હતો. આ નાગ સાત નજીક મારી પાસે આવી લાગ્યો હતો માંડે તે તરફ ધ્યાન જ્યારે તેનો કુદાકો સાત નજીકમાં મેં સાંભળ્યો ત્યારે જ મધું હું ગભરાયો પણ પછી તરત રવચ થયો અને તેની સાથે વાતો કરવા લાગ્યો. મેં મારાં ચાહની ટ્રેમાંથી દુષ લઈ તેની સામે મુક્યું તે ધડી ભર ચંબી ગયો અને ધામે રહી આમળ વધી દુષ પી લીધુ. ત્યારથી તે રોજ દુષ પીવા મારી પાસે આવે છે.

જોસ્તને તેને મારી નાંખવા કહ્યું. ખીલે ના પાડી. ઘણી ચર્ચા પછી ખીલે જોસ્ત મારવા માગતો હોય તો પોતે ના ના પાડે એમ જણાવ્યું ખીલે દિવસે જોસ્ત રોકાઈને નાગ દુષ પીવા આવ્યો ત્યારે તેને વીંધી નાખ્યો. પણ પરિણામ શું આવ્યું. રાતના ખીલ જે સુતો હતો તે ફરી ઉઠવા ન પા-

મ્યો. તપાસ કરતાં જણાયું કે નાગજી વેર વાળ્યુ. જોસ્તને પુછ્યું ત્યારે ત્યાં ના જંગલવાસીઓએ કહ્યું કે તમને ન કરડી કારગ મે ના ચત્ર ન હતું. અને તેથી વિશ્વસ ધાત બંધે કયો એમ નામજો માન્યું હશે.

પાકીસ્તાન—કાશ્મીર સવાહ (૨૨૨ગાં પાનાથી ચહ)

અને રાજ્ય રચાવવા દેશે? જે ભાગ કાશ્મીરનો આજે હાંદમાં છે તેને પોતાનું બંધારણ છે અને પ્રબલસત્તાક રાજ્ય છે, પોતાની સુઠાયલી ધારા સમા છે અને તેની રીધી પણ પળ છે. અને જ્યારે પાકીસ્તાનના તાજામર્મની કાશ્મીરની પ્રબલ કચડાવલી હોય ત્યારે ખીજ ભાગ માટે અને તેની આજાદી માટે ઘોઝવા નો પાકીસ્તાનને શું અધીકાર છે?"

શ્રી. મેનને પોતાના જાણુમાં હાંદિ આજાદી બાદ દેટલી પ્રગતી કરી છે તે વિશે જણાવતાં કહ્યું હતું કે, "હાંદિ એક પ્રબલસત્તાક દેશ છે ત્યાં રેડનાર પ્રત્યેક સ્ત્રી, પુરુષને પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં સમાન હકક છે. હાંદની પ્રગ એક નવા હાંદના ઘડવજના કામમાં મચ્ચી છે."

શ્રી. મેનને આવાકારતાં કાશ્મીરના વડા પ્રધાને જણાવ્યું કે, 'કાશ્મીરે પોતાનું ભાતી નકકી ક્યું છે. એકકસ બનાવે પરથી સમજાય છે કે, ઘણાને મેત એવો છે કે, કાશ્મીરે હાંદ સાથે જોડાઈ જવું અને કાશ્મીરને ફરી ઉભુ કરવા અમારા બંધી શકતી ખરચવા માંગીએ છીએ અને અમે અમને હાંદનાજ એક ભાગ તરીકે માનીએ છીએ. અમને અને અમારે માટે અપાતી ધમકીઓથી અમે ડરી નથી જવાતા."

વિશ્વાસ ઘાત

એ. કે. લાખી (રોડેશીયા)

વિશ્વાસઘાત એ ઘણી જીરી વસ્તુ છે. જે વ્યક્તીમાં આપણે અધ્યાગ વિશ્વાસ હોય છે. અને તે વિશ્વાસ બંગ કરે ત્યારે આપણને દુન્યા કડવી લાગે છે. અને આપણે એકલવાયા થઈ જઈએ છીએ. દેટલીક વાર એવા બનાવો બને છે કે તેમા અશક્ય વસ્તુ પર વિશ્વાસ રાખવામાં આવતો હોય છે. કારણુ વિશ્વાસ હિંમતપર ઉભો હોય છે. હિંમત ઝોસરતાં જ માણુસ વિશ્વાસ બંગ કરે છે. અને જનવર પણ. આ એક સાચો બનાવ છે થોડાક વર્ષો પર નોર્થ રોડેશીયામાં મી. જોસ્ત કરીને એક યુરોપીયન રહેતાં હતા. તેઓ સરકારી ખેતીવાડી ખાતામાં કામ કરતાં હતાં. એક ડેવોના ઝેને

જર મી. ખીલ હતાં ઘણી વાર મી. જોસ્તને તે ડીપોપર જવાનું થયું. એક વાર ગયા હતાં ત્યારે રાત ત્યાં જ ગાળવાની જરૂર પડી. આથી તેઓ મી. ખીલના મેમાન થયા. વાણુ બાદ મી. ખીલ એકદમ ઉભા થયા ને પોતાની સાથે જ વાત કરતાં હોય તેમ ખોલ્યા "અરે હું આલખટને સાવજી છુલી ગયો!" તેઓએ એક કપમાં દુષ ભર્યું અને ધીમેથી સીટી વમાડી. આ બધા દરમીયાન જોસ્ત એમ માનતાં કે કાંઈ કુતરો ખીલાડે પાળ્યો હશે અને તેનું નામ આલખટ હશે. પણ જ્યારે સીટી વાગતાં મોટા નામને આમ તેમ નજર નાખતો સડસડાત ઝોરડામાં પ્રવેશતો જોઈ મી. જોસ્ત ધડીક માટે ગભરાઈ ગયા. નાગ પણ

એહું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિધ વિખ્યાત કંપની
સન લાઈફ ઓફ કેનેડા
 ઉપરોક્ત કંપનીના દર્શો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.
 ઉપરાંત
 દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગ્રુડ હોય પ્રોવીન્સીયલ ડીવીડન ના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજ તથા યુરપાલી ભાષાન્ટરકાર છીએ તેમજ અંગ્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામસાજ વિના વીલંબે ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000,000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance
 Consult us first.

C. C. PALSANIA
 GENERAL AGENT
 Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
 Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road,
 P.O. Box 4624. — CAPETOWN
 Phone 32390

ધુપ સુગંધ

લેખક : સોપાન

પ્રકરણ બારસુ

(મતાંકથી ચાહુ)

માધવી પોતાની પથારીમાં પડી પડી પથુ આ જ વિચાર કરતી હતી. એને થતું હતું કે દિલ ખોલીને વાત કરવાનું શક્ય નથી; એથી માતાપિતાનું દુઃખ ઢળવું થવા ને બદલે વધવાનું છે. ને તે પછી તેની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિ તરફ તેમ્ના શંકા ને ચીંતાથી જોવાનાં છે. એક એવો વિચાર પણ મનમાં આવી ગયો: 'કમલેશને પુછ્યા વિના એના વિષે મારાથી કેમ કહી શકાય?...કમલેશ સાથે બહુ સંબંધ હોય છે, અંતરની લાગણીને અજાણી કરવાનું તો શક્ય જ નથી, કરવી પણ નથી.'

મન કમલેશ પાછું વળ્યું. ફરીને પથારીપની લાગણી ઉભારવા લાગી: 'એના તો કંઈ હોય જ નથી. ફટલા વિશ્વાસથી એણે મારી પાસે જીવન કિતાબનાં પાનાં ખુલ્લાં કર્યાં! આશા તો એટલી જ દરો ને કે હું એના જખરોને રૂઝાવું, અથવા-તો નિર્મળ લાગણીના જળથી એના તપેલા અંતરને શીતળતા આપું!...અરેરે, મેં શું કહ્યું?' માધવીનું મન ખીજ જ ફુનીયામાં જાણે ચાલી ગયું. એણે સૂતાં સૂતાં બહાર નજર કરી. અંધારી રાતના ચમકતા તારાઓ તેને કશું જ આસન કે માર્ગદર્શન આપી શક્યા નહિ.

માધવીએ ઉભા થઈ બની છુઠાવી નિદ્રા લેવાના નિશ્ચય સાથે આંખ મીચી. મનમાં પ્રભુનામનું રટણ પણ કરવા લાગી. એકાદ કલાક સુધી એણે મન સાથે અધડપા કહ્યું. પડખાં ફેરવ્યાં. શ્રીહરિનું નામ સુખથી પણ ગજુગણી. એકાદ બે વાર પથારીમાં ખેસીને એણે મનને સ્થિર કરવા પ્રયત્ન કર્યો ને તેમાં નિષ્ફળ નતાં મનગમતી કલ્પનામાં રમણ કરવાનો પ્રયાસ પણ આદર્યો, પરંતુ બધું જ મિથ્યા નીવડ્યું અંતરમાંથી વિચારોનો એવો ધાંધલ વહેવા ગાંડખો હતો કે ખીજ કાંઈ કલ્પના કે પ્રવૃત્તિ તેને ફંધી શકવા સમર્થ ન થઈ શક્યાં.

માધવીએ કાન માંડ્યા. ધરમાં શાંતિ પ્રસરી ગઈ હતી. એ ધીમેથી બહાર આવી. પિતાજીના ખંડમાં અંધારું હતું. બા પથુ નિદ્રાધીન થઈ અંધારું હોય એમ લાગ્યું. એણે ઝોરડામાં પાછાં આવી પળવાર વિચારી બારણાં અંદરથી વાસ્યાં અને ટેબલ-લેખ સળગાવી ખાનામાંથી કાગળ-

પેન કાઢી બહાર ચૂક્યાં. ફરી એ વિચારમાં પડી. થોડીવાર બારી પાસે ઉભી રહી. શૂન્ય આંખે આકાશ તરફ જોયું. બહાર દુર સુધી નજર ફેરવી, યુખના બાર જોનાર ત્યાં કોઈ નહોતું ને તેથી એ નિર્ભય રીતે અંતરનું પ્રતિબીંબ ત્યાં પડવા દેતી હતી.

અંતર ખોલતું હતું: 'કમલેશને શાંતિ આપવી જોઈએ. મારા મનની સાચી સ્થિતિનું ચિત્ર તેની પાસે રજુ કરવું જોઈએ. હું કોઈ લાગણી હીન નહારા હૃદયની કન્યા નથી, પણ કોમળ લાગણીઓ ધરાવું છું ને તેના ચિત્તને શાંતિ આપવા અર્થુ' છું તે મારે તેને જણાવવું જોઈએ. હું નિર્ભય છું, લાચાર છું...મારે બીજાં કમો છે, કર્તવ્યો છે, માતાપિતાને આદાર ઉપજાવવું કંઈ જ મારાથી બની શકે એમ નથી, એ બધું મારે એને કહેવું જોઈએ.

ધીમે ધીમે આ લાગણીમાં વેગ આવતો ગયો ને અંતે તેનાથી રહેવાયું નહિ એટલે ટેબલ પાસે જઈ એણે કાગળ-પેન હાથમાં લીધાં ને પથારીમાં ખેસી કમલેશને પત્ર લખવા એ પ્રવૃત્તિ થઈ.

સહજ રીતે જ સંબોધન લખાયું: 'કવિ કમલેશ!'

પત્ર આગળ ચાલ્યો:

'મારા દિલમાં તમે કવિ નહિ, મિત્ર છો, પરંતુ કવિ' બોલતા ને લખતાં એ ગૈરીમાં સુંદરતા ને મધુરતા વ્યાપી જતી હોય-એમ લાગે છે. એમ પણ થાય છે કે તમારું-તારું-શું કહું? દેખું કોમળ છે. કવિને કોઈ દટા કહે છે, કોઈ પાગલ કહે છે. હું એને શી રીતે જાણાયું છું તે લખવાની હોંશિયારી થતી નથી. મર્યાદા જાળવી ને કહું તો જ્યાં પ્રેમ નહિ ત્યાં કાવ્ય નહિ, કવિ નહિ.

'...પથુ આ બધું હું શું લખું છું? અનેક અણુલખ્યા નિયમો ને મર્યાદાઓ ને ધરમાં પ્રવર્તે છે-ત્યાં ખેસીને આ પત્ર લખું છું. છતાં કોણ જાણે કેમ બધાં બંધનો આ ક્ષણે તો તૂટી ગયાં છે. મારા ઝોરડાનાં બારણાં અંદરથી વાસેલાં છે. મધરાતનો સમય છે. ક્યાંયથી કરી અવાજ આવતો નથી. પિતાજી ને માતાજી નિદ્રાધીન થઈ અંધારું હોય એમ લાગે છે, પરંતુ હું જાણું છું. અંતરનો ઝોરડો તદ્દન ઉઘડી ગયો છે. એને વાસેલી બોમળો

કોઈએ તોડી છે...તે જ, કમલેશ તે જ એ તોડી નાખી છે...કાવ્યતા પ્રદારથી જ ને?...બહાર શાંતિ છે, અંતરમાં અશાંતિ બરી છે. આ પત્રમાં બધું જ કાલ્પી દેવાની છુટ્ટા થાય છે.

'આ લખું છું ત્યારે જ સમજાય છે કમલેશ, કે આ સાદી સરલ ગૈરી નથી, કંઈ ખીજું છે ને તેથી જ વડીલો ને ફુનીયાથી ડરું છું. તારાથી દુર બાથું છું. તારું નાટક, તારાં કાવ્યો, તારી જીવનકથા. એ બધું! તારું, ને તેથી જ જાણે મારું, બની ગયું છે. અંતરમાં વ્યાપી અર્થુ છે એ બધું લખવા બેડી ત્યારે એમ હતું કે તારા ચિત્તને શાંતિ થાય ને મારી સ્થિતિ તું સમજે એવું હું લખીશ, પણ સમજ નથી પડતી આ બધું ક્યાંથી ને શી રીતે આવે છે!'

'કવિ તને મેં છોડી દીધો છે એમ કૃપા કરી માનીશ નહિ. શી રીતે છોડું? હૃદયની ગાંઠ બંધાઈ હોત ને અતિ મજબુત હોત તો એ છોડી નાખત, ન છુટત તો કાપી નાખત, પથુ તું તો વ્યાપી ગયો છે સમગ્ર અંતરમાં. છોડવા-તોડવા જેવું કંઈ રહ્યું જ નથી. બાળપણથી મીરાંના

તે હોય પણ મારાથી તે અવસાર જીવન જીવી શકાય એમ નથી. મને નીવળ માનવું, લાચાર માનવું, જે માનવું હોય તે માનવું. મારાથી તારી સાથે રહી શકાશે નહિ, ફરી શકાશે નહિ, ના, મારાથી નાટકમાં નહિ રહેવાય, દિલ જીરવે તારા કાવ્યો નહિ સાંભળી શકાય...અને મારાં ગીતોમાં તારા સંતૃપ્ત હૃદયને શાંતિમાં પણ નહિ જાણી શકાય. હું માધવી દુરથી...બહુ જ દુરથી તારું કવ્યાલુ વાંછીશ...સાચું કહું? તને પ્રેમ કરીશ...પથુ ખાલ રીતે તો જાણે તને જાણખતી જ નથી ને તારે તથા મારે કંઈ જ સંબંધ નથી એમ હું વર્તીશ.

'કમલેશ, તારી સાથે મારે વિરાર માં એ વૃક્ષ નીચે બેસી રહેવું જોઈતું હતું. સાંજ નમે ને રાતના અંધારા ઉતરે તો ચે ઉડવું નહોતું જોઈતું. જીવનકથા કહેવાને પરિણામે તારું મન ખાલી થઈ ગયું હતું, મારા પ્રેમથી તેને ભરી દેવું જોઈતું હતું...તે દિવસે દરિયાકાંઠે પવનની લહેરોમાં તારી જોડે જ મારે ઉભા રહેવું જોઈતું હતું... અને ગઈ કાલે મેં મારી ગાડીમાંથી તને પત્રધિયાં ઉતરતો

માધવી પ્રયત્નપૂર્વક સ્વસ્થતાથી વિચારે છે ને કમલેશને પત્ર લખવા પ્રેરાય છે

બનવો ગયાં તે શું આ ગિરધર માટે? 'દેખો આહત કમલનયન કો!' તારું નામ કમલનયન ને! હું માધવી, તું કમલનયન! હું 'દરિદરશન'ની પ્યાસી...તું? બોલ, કવિ! તું શાંતિ પ્યાસ ધરાવે છે?'

માધવીએ લખતાં લખતાં મુખ ઉચું કર્યું. શ્રીકૃષ્ણની રાધિકાનો ભાવો એના મુખ ઉપર ફરી વળ્યા હતા. પ્રેમની સુરખી છવાઈ ગઈ હતી. આંખોમાં અનોખું તેજ વ્યાપેલું હતું. એણે દીવાલ ઉપર નજર નોંધી. ત્યાં રાખા નહિ, મીરાંનું એક ચિત્ર લટકતું હતું. શ્વેત વસ્ત્રધારિણી મીરાં... માધવી ત્યાં જોઈ જ રહી. મનના ભાવોએ જાણે પલટો લીધો. અડપથી એણે લખવા માંડ્યું:

'માફ કરજે, કમલેશ, હું રાખા નથી, મીરાં નથી...મારે મન હું કમલનયન છે છતાં હું તો એક સામાન્ય કન્યા જ છું. હજાર બંધનોથી બંધાયેલી છું. સાચાંબોટા કાતવ્યેના ખ્યાલો પણ ધરાવું છું. શું ચોગ્ય ને શું અચોગ્ય તેનો વિચાર કરવાની અભારે શક્તિ નથી. અભારે તો મન ઝોલે યડ્યું છે. એટલું સમજી ગઈ છું કે અંતરનાં ઉડા બાવ ગમે

જોયો હતો. તારી ચાલમાં ખુમારી નહોતી. આંખમાંથી મરતીનાં દીવાં જોલવાઈ ગયાં હતા. ફરે મદ, હતાશ, ઉદાસ તું ચાલ્યો જતો હતો! મારે દોડીને ત્યાં આવવું જોઈતું હતું!

'—પથુ મારાથી કંઈ બની શક્યું નહિ, આજેય બની શકે એમ નથી, અવિષ્યમાં પણ બનશે નહિ.

'કમલેશ, તારી ક્ષમા માગવાની છુટ્ટા થાય છે પણ સાથે જ એમ લાગે છે કે મારા આ બલણ પ્રત્યે તેને રોષ ઉપજે, તારા મનમાં મારા પ્રત્યે અણમગનો પેદા થાય કે તિરસ્કાર પ્રગટે તો એવી લાગણીને પણ તું ફંધીશ નહિ. કોઈક દિવસ હું એ જાણીશ તોયે મને તેતું દુઃખ થશે નહિ, એમ જ માનીશ કે હું એને જ ચોગ્ય છું!

'શું લખું...? કલમ ઉપાડતાં પહેલાં મનમાં ધણું ગોઠવ્યું હતું. અવસ્થિત ગણુ લખવું હતું પણ મારાથી કંઈ બની શક્યું નહિ. પાગલ માનવીના પ્રલાપ જેવું બધું લખાઈ ગયું. પ્રેમની વાતોની સાથે વિદાયની વાતો લખી નાખી. અમૃતની સાથે વિષ મેં ભેળવી દીધું! 'પથુ શું કહું?' માધવીને આસ મડી ગયો આટલું લખતાં. એનાં માત્રો પણ શિથિલ

થવા લાખાં. ચહેરા ઉપર યાકનાં ચિહ્નો નજીયાં. એણે કામળ ને પેન બાજુમાં મૂકી પથારીમાં લંગાવ્યું. આંખો મીચી એ થોડી વાર પડી રહી. હતાશાનું વાદળ પસાર થઈ જતાં વિચાર પ્રદેશમાં કંઈક ઉઘાડ થતાં હૈય એમ લાગ્યું. એ વિચારવા લાગી: 'શું લખી નાખ્યું છે? કમલેશ ને આ વાંચીને શું થશે?...આવે પત્ર મોકલવાનું યોગ્ય છે? કાંઈ વાચે તો? જાણે તો?'

વિચારો તો બધા ને ચીંતા ગ્રેર નારા આવ્યા, પરંતુ માધવીનું મન એવી મુઠાંચું નહિ. એણે સૂતાં સૂતાં જ લખેલો પત્ર હાથમાં લીધો ને વાંચવા લાગી. પત્ર પૂરો વચાઈ રહ્યો ત્યારે એણે રનેહભાવે આંખનાં પોપચાં સાથે ઢ્યાવ્યો. હળવેથી એ ખેડી થઈ, ને કલમ લઈ નીચે ઉભેલું:

'આ પત્ર જેવો છે તેવો તને મોકલું છું. એમાં માઈ જે છે તે હલાવાઈ છે. સુંદરતા ને કુરૂપતા, રિચરતા ને ચંચલતા, હલ્લને આવેશ ને તેની નિર્બળતા બધું મેં/એમાં વહાવી દીધું છે. તું કવિ છે...તને થી અસર થશે આ પત્રની તેની કલ્પના કરવા હું મામતી નથી. જો એવું વિચારું તો આ પત્ર મોકલવી શકું નહિ, અને તો માધવીની ચિત્ત-રૂઢિતું, વધાર્થ ચિત્ર તારી પાસે રજૂ થઈ શકે જ નહિ.

'કમલેશ, હવે ક્યારે મળાશે તે ક્ષી શકતી નથી...હા, પિતાજી ને માતાજી માટે મેં તને કંઈ કહ્યું નથી, લખ્યું નથી. એ બંને મારા પ્રત્યે પારાવાર પ્રેમ ધરાવે છે. એમની હું લાડલી જ નથી, જીવનને આધાર પથુ છું...કમલેશ પ્રત્યે આ અંતરમાં જે અપ્રાર પ્રેમ છે, તો માતાપિતા પ્રત્યે અનહદ ભક્તિના ભાવો વહે છે... મનની નિર્બળતા ને આ ભક્તિ મને તારાથી દુર લઈ જાય છે...પથુ દુર તો રચૂળ રીતે જ ને?

'એકાદ-એ દિવસમાં અમે નૈનિતાલ જઈશું. રમના દિવસો ત્યાં ગાળીશું. દિમાલખનાં જંગલો ને પર્વતમાળાઓ જોવાની જે દુર્લભ અંખના મારા અંતરમાં પડેલી છે તેથી તો ત્યાં જવાનું જે આજ મનમાં જમવું જોઈએ, પરંતુ પ્રેમની દોરીએ મને હરજીએ ખાંધી' જેની મારી નિચિત થઈ ગઈ છે.

'પથુ જઈ છું', કમલેશ! સ્વરચ રહેજે, શાંતિ રાખજે...ને મારો કંઈ હૈય લાગે તો આ માધવીને નિર્બળ સમજ માશી આપજે.

તારી મુઠાંચી' પત્ર પૂરો કરી માધવીએ બાતી છુટાવી પથારીમાં લંગાવ્યું.

ક્યાંક સુધી એની આંખમાં નિદ્રા એ પ્રવેશ કર્યો નહિ, પથુ મન હવે

શાંત પડી ગયું હતું. કમલેશ દુર હતો, 'દુર જ રહેવાનો હતો છતાં આ પત્રની અસર તજે એ નિકટતાનો અનુભવ કરવા લાગી હતી. નિદ્રાએ ક્યારે તેનાં પોપચાં ઉપર શાંતિનાં શુલાળ પાયથાં તેની તેને ખચર નહોતી. સવારે જ્યારે મોડે સુધી એ જાગી નહિ ત્યારે કેલાસખ્યા આવ્યાં. બારણાં એમણે બંધ જોયાં ને દેવામાં ફક્કાટ પેદા થયો. તરત જ કંઈક મારતાં એમણે છુમ પાડી: 'માધવી!'

માધવી જાગી મઠ. કાંઈ મધુર સ્વપ્નમાં હૈય એવા ધાવ યુખ ઉપર રમતા હતા. આશ્ચર્યથી આસપાસ જોયું ને વરતુસ્થિતિનું જ્ઞાન થતાં જ ખોલી:

'આવું છું, ઉઘાડું છું.'

કમલેશને લખેલો પત્ર એણે ઝડપથી ટુચવના ખાનામાં મૂકી લીધો ને બારણાં ખોલ્યાં કેલાસખ્યા એની રિચિતિ જોઈ વિરમ્ય પામતાં બોલ્યાં: 'ઉઘાડી હતી?'

માધવી હસી. કેલાસખ્યાનાં બચર્ચીતા તરત જ સરી પડયા.

માધવી ઝડપથી તહયાર થઈ મઠ. એણે વિચાર્યું, 'પત્ર તરલિકા સાથે મોકલવાનું જ અતુકળ આવશે. સ્નાનપૂર્ણથી પરવારી એકાંત મળતાં એણે તરલિકાને ફોન કર્યો. તે દરમીયાન બા-બાપુજીને મઠ કાલની વાતના અનુસંધાનમાં શું કહેવું તેના વિચારો પથુ કરી લીધા. મનમાં એણે નકકી કયું: 'ને એવી વાત નીકળે જ નહિ તો મીન રાખવું. તેઓ પૂછે તો કહેવું કે તમે મારા વેવિશાળ ને લમ વધે ચીંતા રાખો છો તેથી હું ગભીર રહું છું.' માધવી એ ત્યાં સુધી વિચાર્યું કે, વાત આગળ ચાલે તો એમ પથુ જીયાવવું કે આ ધર છોડવું નથી, માતાપિતા ની હાયામાં જ જીવનભર રહેવું છે.

'આવું નકકી કરતાં માધવીને એવો વિચાર આવ્યો નહિ કે તે અસત્ય બોલે છે ને માતાપિતાને છેતરે છે. એને તો જલકું એમ યયું કે, માતા પિતાને એકલતા લાગે નહિ તે માટે તે ખરેખર એમની સાથે જ રહેવા ઇચ્છે છે, પછી આવું કહેવામાં ખોટું શું? અણે સ્વરચ ચિત્રો ધરતું કામ કર્યું ને નૈનિતાલની વાતોમાં પથુ રસ લેવા માંડ્યો. હરિવલ્લભે જ્યારે મધુભાઈ ને કુમાર સાથે નકકી કરવા નું કહ્યું ત્યારે તેણે સામે ચાલીને જ ફોન કર્યો ને બે દિવસ પછી ફ્રુટીઅર મેલમાં જવાનું છે એમ જાહેરી દીધું. હરિવલ્લભ એની રજૂતી ને સરળતાથી પ્રુશ થયા, કેલાસખ્યાના દિલમાંથી વહેમનાં વાદો વિખરાઈ ગયાં.

બયોર પછી તરલિકા આવી. એ ગંભીર હતી. માધવી તેને પોતાના ખંડમાં લઈ મઠ. એ કંઈ પૂછે કે કહે ત્યાં તરલિકા બોલી: 'અઈ કાલ તું તાઈ વર્તન નિષ્કુર હતું. તું આમ વર્તે તે હું કઈપી પથુ શકું નહિ.'

માધવી સહેજ અંખવાઈ, પથુ એ વિષે ચર્ચા કરવાની ઇચ્છા એને ન થઈ. મનમાં વિચાર્યું: 'તરલિકા બલે એમ ધારે. કમલેશ તો મારો પત્ર વાંચશે એટલે બધું સમજ જશે.'

માધવીને નિરૂત્તર જોઈ તરલિકાએ સહેજ રોપમાં કહ્યું: 'પવનના એક જ અપાટે તારી મૈત્રીની આખી ઇમારત પાયામાંથી ટુટી પડશે એમ મેં ધાયું નહોતું.'

માધવીથી હવે ન રહેવાયું. એ બોલી: 'એનો જવાબ બલિખ આપશે. અત્યારે તો મારે એટલું જાણવું છે કે માઈ એક પવિત્ર ને ગંભીર કામ તું કરશે?'

'શું છે?'

'કમલેશને એક પત્ર આપવો છે.'

તરલિકા અમકી મઠ. એના મન માં એક સાથે ઘણી કલ્પનાઓ આવી મઠ. એણે ધીમા સ્વરે પૂછ્યું: 'એ પત્રના અનુસંધાનમાં કંઈ બનવાનું છે?'

'ના,' માધવી બોલી, તરલિકા વિચારમાં પડી મઠ.

'તારો પત્ર હું પહેંચાડીશ.' ગંભીર સ્વરે એણે કહ્યું.

માધવીએ તરત જ ખાનામાંથી પત્ર કાઢ્યો ને એક કવરમાં નાખી બંધ કરી તેને આપ્યો. તરલિકા આશ્ચર્ય થી તેની સામે જોઈ રહી ને પછી તેણે પૂછ્યું:

'હવે જઈ? ખીજું કંઈ કામ છે?'

'કામ ઘણું છે, વાત પથુ ઘણી કરવી છે, પરંતુ અત્યારે નહિ' માધવીએ કહ્યું.

'આનો જવાબ જોઈશે?'

'ના' માધવીએ એકાક્ષરી ઉત્તર આપ્યો.

'તો જઈ છું' તરલિકા ઉભી થઈ માધવી તેની સાથે સુખ્ય દરવાજા સુધી આવી. વળાવતાં પહેલાં ધીરે થી કંઈક આભાર ને પાચનાભાવ સાથે એનાથી બોલાઈ ગયું:

'એમાં માઈ જીવન છે, તારા વિશ્વાસે એ સોંપું છું.'

તરલિકા કંઈ બોલે તે પહેલાં માધવી પાછી વળી મઠ.

—કમલેશ:

છુકકોર્પીબ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલેક્ટર-સ અને ઇનસ્પેક્ટર-સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેકોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરરાસટાઉન, બેંગાનીસખર્મ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

પખવાડીક પંચાંગ						
વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૬ મે-જુન	હીંદુ ૨૦૧૨ વૈશાખ-જ્યેષ્ઠ	યુસલમાન ૧૩૭૫ સવાલ	પારસી ૧૩૨૫ શહેરેવર આવાં	સૂર્યોદય ક. મી.	સ્પર્શસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૧	૧૬	૮	૨૧	૬-૪૨	૫-૧૫
શનિ	૨	"	૯	૨૨	૬-૪૩	૫-૦૬
રવિ	૩	"	૧૦	૨૩	૬-૪૩	૫-૦૬
સોમ	૪	"	૧૧	૨૪	૬-૪૪	૫-૦૭
મંગળ	૫	"	૧૨	૨૫	૬-૪૪	૫-૦૭
બુધ	૬	"	૧૩	૨૬	૬-૪૫	૫-૦૮
ગુરુ	૭	"	૧૪	૨૭	૬-૪૫	૫-૦૮
શુક્ર	૮	"	૩૦	૨૮	૬-૪૬	૫-૦૯
શનિ	૯	જ્યેષ્ઠ ૧	૨૯	૨૯	૬-૪૬	૫-૦૯
રવિ	૧૦	"	૨	૩૦	૬-૪૭	૫-૧૦
સોમ	૧૧	"	૩	૧	૬-૪૭	૫-૧૦
મંગળ	૧૨	"	૪	૨	૬-૪૮	૫-૧૧
બુધ	૧૩	"	૫	૩	૬-૪૮	૫-૧૧
ગુરુ	૧૪	"	૬	૪	૬-૪૯	૫-૧૨

ધાર્મિક તહેવારો-ઉત્સવો

પંચક

અપરા એકાદશી ઉત્પાત ૮-૩ સુધી છે.

શિવરાત્રિ. ચૌદશનો દાય છે

સમાચાર સંગ્રહ

—સૌરાષ્ટ્ર સરકાર તુરંતમાં જ, ગ્રામ રસ્તા સુધારણાની ઝુંબેશ ઉપાડશે, તેમ જાણવા મળે છે. અલારે ચાલતી શિક્ષણ ઝુંબેશ અસરકારક તબક્કે પહોંચી ગઈ હોઈને, હવે રસ્તા સુધારણાની નવી ઝુંબેશ તરફ શક્તિ ઝાને કેન્દ્રીત કરવામાં આવશે. રસ્તા ઝા પર સૌરાષ્ટ્ર સરકારે ખર્ચ કરવા ધાયું છે, પણ સુચિત ઝુંબેશ મુખ્યત્વે કરીને, પ્રેમદાન પર અવલંબિત રહેશે, તેમ સમજાય છે.

—ભારતીય હસ્કરના સર સેનાપતિ જનરલ શ્રી નાગેશ ખાસ હસ્કરી વિમાનમાં જામનાગરની મુલાકાત લીધી હતી. તેમની સાથે સર્ધન કમાન્ડના વડા લેફ. જનરલ થીમૈયા પણ આવ્યા હતા. તેમની આ મુલાકાત હસ્કરી નીરીક્ષણ આરામાં હોવાનું જાણવા મળે છે. ભારતના સર સેના પતિ શ્રી નાગેશ તથા સર્ધન કમાન્ડના વડા શ્રી થીમૈયાએ તેમના ખાસ વિમાન માં ૩૨૭ સરહદનું નીરીક્ષણ કર્યું હતું.

—સૌરાષ્ટ્ર હાઇકોર્ટ આર એસોસિએશનની કાર્યવાહક સમિતિએ, મુંબઈના મુખ્ય પ્રધાન શ્રી મોરારજી દેસાઈ પાસે એક રેપ્રેઝન્ટેશન મોકલવાનો નિર્ણય લીધો હોવાનું જાણવા મળે છે. રાજ્ય યુન:રચના બાદ, સૌરાષ્ટ્રમાં હાઇકોર્ટની બેંચ રાખવાના પ્રશ્ન પર આ રેપ્રેઝન્ટેશન મોકલવામાં આવશે તેમ જાણવા મળે છે.

—ભારતમાં જુદો માટે “શુદ્ધ” (પુરૂષો માટે) કાઠવાનું ટેટલાક સમાજ સેવકો એ નક્કી કર્યું છે. અને તેવું જ ડોશીમાએ માટે પણ એક ધર કાઠવાની વાતો થઈ રહી છે.

—ભારતની પંચવર્ષીય યોજના ને પૂરી થઈ છે તેનાથી જાણીત રાજના સાડા સાત તોલા ખોરાક અને વરસ ના જાણીત સાત વાર કાપડ વધુ મળતું થયું છે.

—યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં હાલ ૭૩૦૦૦ સંસ્થાઓ દાન કરનારી સંસ્થાઓ છે જે અનેક દેશોની ડેળવણી સંસ્થાઓ ને સહાય કરવા વરસે રૂ. ૧૪૭ કરોડ ખર્ચે છે.

—ધુરતર શાસ્ત્રીએ માને છે કે.

—ઓરીસાની પ્રજાએ ઉચ્ચેરાટમાં આવી જઈ ત્યાંના સ્ટેશનનો નાશ કર્યો હતો. તે ફરી બાંધવા પ્રજા પર વધુ કર નાખી તે ઉધરાવવાનું સુચન થયું હતું. પણ ભારત સરકારના રેલ્વે પ્રધાને તેમ ન કરતાં મરજીયાત ફંડ ઉધરાવવાનું પ્રજાને કહી તે નાણા બેંકા કરી પ્રજા પાસે જ ફરી સ્ટેશન બાંધવાનું નક્કી કર્યું છે.

—ઈરેનમાં સાત મીલોએ નક્કી કર્યું છે કે જે કામદારોએ ૧૦ વરસ કામ કર્યું હોય એવા કામદારને ‘યુ’ટીને મળુરો મીલના અંકમાં ડીરેક્ટરને ઠેકાણે રાખી શકે છે.

ચુલિણી માટે

રૂમાલ વડી

સામગ્રી: ૧ વાટકો ચણાનો લોટ, ૧ વાટકો પાણી, આદુ, મરચા, કોપરું, કોચગીર.

બનાવવાની રીત: ૧ વાટકો ચણાનો લોટ લઈને ૨ વાટકો પાણી માં બરાબર કાલવવો પછી અંદર મીઠું, સહેજ હળદર, આદુ મરચાં વાટલાં, સહેજ હાંગ, કોપરાનું ખમણુ, કોચગીર ઝીણી સમારીને નાંખીને સમડી પર મૂકવું અને દલાવ દલાવ કરવું. દલાવતાં ઘટ થાય અને બરાબર પાંચરવા જેવું લાગે એટલે ઘાળીમાં એક રૂમાલ પાંચરવો અને એ રૂમાલ પર સંજવ તેલનો હાથ દેવો. પછી પેલો તખ્તપાર થયેલો લોટ તેના પર ગોળપાપડી માફક પાંચરી દેવો. ઝાકદમ ચોસલા પડે એવો ફરી જાળ એટલે રૂમાલને બેવડો વાળી દેવો. પછી ‘રૂમાલ કાઢી લેવો અને વીંટા’ જેવી વડી થઈ જાય એટલે એને ચરપુથી કાપીને પાંતરા જેવા નાના કટકા કરવા અને તેલમાં તળવા.

સુખમાં

જેનેને નવી વાનગીઓ નીચેના સરનામે મોકલવા વિનંતી છે.

‘Indian Opinion’,
P. Bag, Durban.

—હોલેન્ડ નાનકડો દેશ છે છતાં લા

—જાપાને લાકડામાંથી ખાંડ બનાવવાની શોધ કરી છે. આ એપ્રોલથી આવી રીતે ખાંડ બનાવવાનું નક્કી થયું છે અને તે ઝાગસ્ટથી જાનરમાં મુકાશે અને તે ખાંડ જાપાનમાં અત્યારે જે આયાત થાય છે તેના કરતા ૨૦ ટકા સરતી બનશે.

—જાપાનના વિજ્ઞાનીકોએ એરંડયું, કાસ્સો અને પેટ્રોલમાંથી કાપડ બનાવ્યું છે. જે સાધારણ સુતરનું કાપડ કરતાં વધુ સાફ જણાયું છે.

—પાકીસ્તાન (પુર્વ)માં અનાજની ઘણી તંગી જણાય છે અને તેથી રેશ નીમ પ્રથા શરૂ કરવામાં આવી છે. પુર્વ પાકીસ્તાનમાં સીંધ પ્રદેશ આવ્યો છે. જે ઘઉં માટે પ્રખ્યાત છે. અને બંગાલનો પણ અમુક જે ચોખા માટે પ્રખ્યાત છે પણ કુદરતી હેનારને આમ બનવા પાગ્યાની અટકલ છે.

—અફઘાનીસ્તાનનો આયાત નિકાશ વહેવાર આજ સુધી પાકીસ્તાનને

બંધરેથી થતો તે બંધ કરવાથી તે રશીયા ભારત કરવો પડશે.

જાણો છે ?

અજ આરામ અને પોષાકની માફક બ્યાયામ પણ શરીર સ્વાસ્થ્ય માટે અત્યંત આવશ્યક છે.

* * *

ધંટી દળવાથી ક્ષય હીસ્તરીયા અને બંધકોશ જેવા રોગો પણ નાશુદ થાય છે એટલું જ નહિ પણ તેથી સ્ત્રીની પ્રજનન શક્તિ ઉપર પણ કુદરતી અંકુશ મુકાય છે.

* * *

તુલસીના છોડમાં અગ્નિ પ્રદીપ્ત કરવાનો હૃદય મજબુત કરવાનો શુભ અને દુર્ગંધ નાશુદ કરવાનો તેમજ લોહી સાફ કરવાનો ગુણ હોઈ તુલસી પાન ખાત્રાથી કે તેની યા કરી પીવાથી ઘણો ફાયદો થાય છે.

—‘મલતિવિઠ કેસરી’માંથી.

ઉંચે જા

રાગ હૈરવી ત્રિતાલ.

(રચનાર: રમણલાલ ત્રિવેદી)

મન તું ઉંચે ઉંચે જા (૨)

આત્મના દિવ્ય પ્રકાશે નહા—મન.

પરમ પ્રજુનાં પાવનકારી, ગીત મધુરાં ગા

છોડ હવે આ નીચું જોવું, ઉંચે જોવું થા—મન.

જુમ જુગથી તું નીચે જમતું, જુલી તારો રાહ

અથડાતું અહિં તહિં અજાને નિતનિત સહેતું ધા—મન.

મુકિત માટે કર વતો તું, બંધન છુટું થા

ફક્કાવી પાંખો મનડા તું, ઉંચે ઉડી જા—મન.

જોઈએ છે

હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડિંગ પહોંચતાં કરવા માટે અમે ટનના પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ કીરા ભરી પાછી મોકલી આપી

દરીયાં પારના ભારતી વસ્તીના આંકડા

અંદાજે ૪૦ લાખ ભારતીઓ દેશથી બહાર વસે છે જેમાંના ત્રણ ચતુર્થોંસ ભાગ ઓરીસીય ડોમનવેલ્થમાં વસેલા છે. જે ૧૯૫૪ ની મથુતરી મુજબ અને આબ્યાં છે.

યુનાઇટેડ કિંગડમ : ૭૦ થી ૮૦ હાજર
 સીલોન : ૯૬૯૭૨૬.
 મલાયા : ૬૯૧૪૩૧ ત્યાં નવા વસ દતીઓને ૧૯૩૮ થી બંધી છે.
 સીંગાપોર : ૯૧૦૨૬.
 ફીલિપાઇન : ૧૬૦૩૦૩ વધુ પ્રમાણમાં ખાંડના કારખાનામાં કામ કરનારા છે. અને બીજા શિક્ષણ, વધીસો સરખુ પ્રતીનીધીત્વ ધરાવે છે.

ગોરીશયસ : ૩૫૨૪૦૫ મોટે ભાગે શેરડીના ખેતમાં કામ કરનારાઓ અને ખેડુનો, ધારાસભામાં ખેડોનો દક્ક છે નવું બંધારણ હાથ લધુમતીને ન્યાય આપવા ઘડાઇ રહ્યું છે.

યુનીયન આફ્રિકા / આફ્રિકા : ૨૬૬૬૬૪. કુલ વસ્તીના ત્રણ ટકા, ક્રોઇ બનનો અત્યંત નથી. રમનેદ છે.

ફોરેશીયા અને ન્ય સાલેન્ડ : ૪૭૦૦.

ઉત્તર ફોરેશીયા : ૫૦૦૦.

ન્યાસલેન્ડ : ૭૬૦૦. ધારાસભામાં એક એશીયન પ્રતિનિધી છે.

ઇસ્ટ આફ્રીકા

કેનીયા : ૧૨૭૦૦૦. ગોરા કરતા ત્રણ મણી ભારતીઓની વસ્તી. મોટે ભાગે વેપારીઓ અને કારીગરો તથા નોકરીયાત. ધારાસભામાં અવાજ છે,

ટાંગાનીકા : ૬૮૫૦૦. સરખુ પ્રતીનીધીત્વ ધરાવે છે.

એડન : ૧૫૦૦૦૦. વસ્તીના ૧૩૩ ટકા દીંદીએ.

ઝાંઝીબાર : ૧૫૮૬૨. લર્ગિના વેપારી મોટે ભાગે ધારાસભામાં ભેદક ધરાવે છે.

ઓરીસીય કેરીબીયન : મથુરો માનુષ્યમીથી કુર હોનાળી પ્રક્ષીમી સંસ્કૃતીમાં ઉછરેલા. રાજકીય અન્યાયના ભોગ બનેલા નથી અને અવાજ છે.

દીનીદાઇ અને રોમેગો : ૨૫૦ ૮૦૦ આબાદી ભોગવતી વસ્તી. વેપાર તથા બીજા બનાસાય.

ગીયાના : ૨૧૫૨૬૦. આફ્રિકન અને દીંદીઓ વચ્ચે દરીયાઇ જેવું આ દેશમાં છે.

બર્મોડા : ૨૬૦૦૦. રાજકીય દબાસ ગોરી નથી

વીન્ડવર્ડ ટાપુઓ : ૯૦૦૦.

ઓરીસીય ઉન્ડુરાસ : ૨૦૦૦.

ઓસ્ટ્રેલીયા, બોર્નીયા, સરાવાક પ્રદેશમાં ૨૦૦૦.

નાઇજીરીયા ટાપુઓ : ૩૦૦, શીસેલ્સ, ૨૮૫.

બારબેડોસ : ૧૪૦.

લીવર : ૧૦૦.

સીએશીયા : ૭૬.

જ્યાલા : ૪૧.

માલ્ટા : ૩૭.

વિદેશ

બર્મા : ૭૧૦૦૦૦૦ દીંદીઓ. ભારતે મુકેલો સ્વેચ્છાએ પ્રવેશ પ્રતિબંધ.

ડચ ગીએના : ૭૦૦૦૦. ૮૦ વર્ષ પર મથુર તરીકે ગણેલા. રાજકીય ક્ષેત્રમાં અવાજ છે

ઇન્ડોન એશીયા : ૪૦૭૦૦.

નેપાલ : ૧૦૪૪૧.

સાયમ : ૧૧૨૩૫.

માડાગાસ્કર : ૯૯૫૫.

પોર્ચ્યુગીઝ પુર્વ આફ્રિકા : ૫૦૦૦.

બહરેઇન : ૩૦૦૦. ધનિક.

કુવૈટ : ૨૫૦૦.

સીડી એરેબીયા : ૨૦૦.

રીયુનીયન : ૨૨૦૦.

રૂન્ડા ઉસન્ડી : ૨૪૭૧. મોટા પ્રમાણમાં વેપારી.

અન્ય રાષ્ટ્રો

યુથોળીયા અને ઓરીટીયા : ૧૬૪૫.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ : ૧૪૨૮.

ફ્રીલીપીન્સ : ૧૨૬૫.

બેલજીયન કેંગો : ૧૨૨૭.

મસ્તક : ૧૧૪૫.

પાનામા : ૯૦૮.

ધરાક : ૮૫૦.

પર્શીયા : ૮૦૦.

કવેટાર : ૮૦૦.

સોમલીયા : ૧૦૦૦.

બાપાન : ૫૦૧.

ફ્રાન્સ : ૩૬૦.

આર્જેન્ટીન : ૩૦૦.

સ્વીટઝરલેન્ડ : ૨૫૦.

અફગાનીસ્તાન : ૨૩૬.

રાન્ડુઆર્થ (પર્શીયન વલક) : ૨૫૦.

કંબોડીયા : ૨૦૦.

ઇટલી : ૧૧૩.

સ્વીડન : ૭૬.

બેલજીયમ : ૭૨

બ્રાઝીલ : ૬૦.

લેબેનોન : ૬૬.
 ઇઝરાયેલ અને જોરડાન : ૫૬.
 ઓસ્ટ્રીયા : ૪૧.
 જર્મની : ૩૫.
 ડનમાર્ક : ૨૨.
 સ્પાનીય : ૧૫.
 સીરીયા : ૧૩.

લ'ડન ટાઈમ્સ'પરથી.

અને વધુમાં વધુ ત્રણ પ્રધાનો રહેશે. જેમાં હાલના પ્રધાન શ્રી રસીકભાઈ પરીખ તથા વિકાસ પ્રધાન શ્રી રતુ અદાશીના નામ ઘોલાય છે.

અંબર ચરખો

કાપડની બાબતમાં ઓજામાં ઓજા સો ગામેને સ્વાવલંબી બનાવવાનો સૌરાષ્ટ્ર સરકારે નિર્ણય કર્યો છે. તેમ બાબુના મળે છે. અંબર ચરખા દ્વારા સ્વાવલંબીને આ કાર્યક્રમ હાથ ધરી તે, સો ગામેને વચ્ચની બાબતમાં સ્વાવલંબી બનાવવા માટે, ૧૨-૧૩ તારીખે અને લગભગ સવાસો જેટલી ગ્રામ પંચાયતોના સરપંચોનું એક સંમેલન વિકાસ પ્રધાન શ્રી રતુભાઈ અદાશીએ ઘોલાવ્યું હતું.

પાંચસો માણસોની વસ્તીના એક ગામની કાપડની સરેરાશ જરૂરીયાત લગભગ દશ હજાર વાર ગણાય. એ માટે ૨૫૦ મણુ કપાસ, તેને લોઢવા માટે ચાર ચરખા, ૩ પીંજવા માટે બે વંત પીંજણુ, અને ૨૦ અંબર ચરખાના સેટ જોઈએ. એ દેકે ચીન્ને ઉપર સરકાર ૫૦ ટકા સબસીડી આપશે એટલે, કુલ રોકાણુ ૧૩૨૦ રૂ. થી વધશે નહિ.

સૌરાષ્ટ્ર બાદી ગ્રામોદ્યોગ બોર્ડે એ માટે એક ખાસ યોજના તૈયાર કરી છે.

ગુજરાત રાજ્યના કામ ચલાઉ સુખ્ય મંત્રી-ડો. જીવરાજ મહેતા

કચ્છ, સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાત સમેત નાં નવાં ગુજરાત રાજ્યની રચના ઝોક-ટોબરમાં થશે. ૧૯૫૬ ના ઝોકટોબર થી ૧૯૫૭ ના માર્ચ સુધી કામચલાઉ પ્રધાન મંડળની નિમણુક કરવામાં આવશે. આ કામચલાઉ પ્રધાન મંડળ ના મુખ્ય મંત્રી તરીકે ડો. જીવરાજ મહેતાની પસંદગી થઈ છે. ૧૯૫૭ માર્ચ માસમાં નવી ચુકાએલી ધારા સભાનો બહુમતી પક્ષ પોતાના નવા નેતાની ચુકાણી કરશે. ડો. જીવરાજ મહેતા ૧૯૫૭ ના માર્ચ પછી રાજ્ય કારણમંથી નિવૃત્ત થશે.

ગુજરાત વચગાળાના પ્રધાન મંડળ માં સૌરાષ્ટ્રનો ઝોજામાં ઝોજાં બે

P.O. Box 2156 Tel. Add: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI
 (ESTABLISHED 1905)
 Wholesale Produce and General Merchant.
 Importer of all kinds of Eastern Produce.
 We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.
 Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

No.	per lb.	per lb.
1. Only Toordhall	1/3	1/Grade Loose Tea ... 4/3
" Chana dhal	11d.	Severdhani Sopari ... 7/-
" Chanaflour	1/-	S.B. Nuts No 2. ... 2/6
" Urad Flour	1/7	Jeera ... 2/-
" Urad Dhall	1/3	Variari (Soomph) ... 2/-
" Moong Dhall	1/1	Mustard Seeds ... 2/-
" Whole Moong	6d.	Methi Seeds ... 1/3
" Whole Urad	6d.	Whole Lhāna ... 1/3
" Special Peadhall	10d.	Jaggory (Gor) ... 1/3
" Ordinary Peadhall	7d.	Pure Chillie Powder ... 3/-
" Egyptian Rice	10d.	Pure Haldi Powder ... 2/-
" Whole Bk. Masoor	7d.	Cocoanuts (Fresh Watery)
" Masoor Dhall Red	1/1.	47/6 per bag of 75
" Tamarnid (Amli)	3/3	ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

લુક્રીપર, યુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ડ
ઈન્ડિયાન અગર ડુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ ફરિયાઈ અગર જમીન
માર્ગે યુસાફરી કરવા ધેર ભાં અમારી મારફતે લુક્રીન કરો.
ઈન્ડી, આગ, ચોરી, દુલ્લહ, અદરમાત, પોલ્ટ્યાસ, વિગેરેના વીગા અને
હતરાની આપીએ છીએ.
ઈન્ફમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, ડિસાલના ચોપરા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ
સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી
લાભતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અને ગફત સલાહ આપીએ છીએ.
નેશનલ સ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને થોઈશાપર
ઈનરચુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

કરનીચર! કરનીચર!! કરનીચર!!!

બેઝમ સ્ટુટ, ડાર્બર્નિઅરમ સ્ટુટ, વોઈરોબ, ડરેસીબ એસ્ટ,
સાર્કો બોઈ ઓફીસ ડેરેક્ટ, યુકે કેસ, ટેબલ, તકન કીકાપત
ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

ને હમારી ફેબરેમ નીચે તઈયાર યાચ છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈ-
યાર રહે છે. માત્ર રોકડાં ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર
આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. 'BOX 2526.

બીજાં કેટલાંક પુસ્તકો

ઈરકની યુરુ (નવલ કથા)	૧ ૦
નેલચિત્રો (કુંઠા જીવન ચરીત્રો)	૭ ૬
શહીદનો સંદેશ	૪ ૦
મરુ ભમિયાં	૪ ૦
મેધધતુધ્ય	૭ ૧
રૂપનાથ	૭ ૦
ક્રમાઈનો ભોગ	૮ ૦
ત્રિવિધ તાપ	૫ ૦
લુછ પાશ્વર (જીવન ચરીત્ર)	૫ ૦
રાન રાખી નાટીકા	૧ ૭
તુતન રસિયાગાં ડોકીયું	૩ ૧
સોક્રેટીસની સફર	૨ ૧
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)	૫ ૦
જીવન યાત્રા	૪ ૦
ઈશાવાસ્ય (વિનોબા)	૧ ૬
સ્થિતપ્રજ્ઞ દર્શન	૪ ૦
ગીતા પ્રવચનો	૩ ૦
મધુકર	૪ ૯
જીવન દ્રષ્ટિ	૩ ૯
શ્રાહ્વના તેર દિવસ	૧ ૦
શ્રેયાર્થીની સાખના (નરહરિ પરિખ)	૭ ૬
સલ્વાના પ્રયોગો—આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૭ ૧
દીલ્હી ડાયરી	૭ ૧
રામનાથ	૨ ૦
બાપુ મારી મા (મનુબેન)	૧ ૬
મહાદેવભાઈનું ડાયરી (પાંચ ભાગ.)	૨ ૧૮ ૩
ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો બેટરુપી કેસ	૧ ૨ ૬
મહાદેવભાઈનું પુર્વ ચરિત્ર	૨ ૩
માનવી અ'રેશ (કાલેલકર)	૬ ૦
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬ ૦

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

યુનીલાલ ઐધર્સ

હમણાંજ પુલ્લો મુકલો માલ!

ન્યુ ધરા છાપેલી નીનન સાડીઓ ૬ વાર શી. ૪૯-૬
જરીની કીનારવાળી બ્લેઝરજેટ ૪૫" વારની શી. ૨૫-૦

પાટલી પાલવ અને આપી ભાત વાળી
રેશમી છાપેલી સાડી પા. ૭-૨૦-૦ થી ઉપર
નેવડી કીનારની સાડી કેપ ૪૫" વારની શી. ૩/૧૨ થી ઉપર

સુતરાઉ સાડીઓ છેલ્લી ઠખના રંગો અને છાપો વાળી
પાંચ વાર શી. ૨૭-૬ થી ઉપર
છ વાર શી. ૩૬-૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન
દેવામાં આવે છે.

જોઈએ તો સામ્પલ મોકલવીશું.

યુનીલાલ ઐધર્સ

(પ્રો.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન: ૨૪૦૦૩

પી. ઓ. બોક્સ ૮૨૨.

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

ગીતા ૧૧ની	૧ ૩
કેળવણી વિકાસ (કા. મચરવાળા)	૩ ૦
સી યુ. મર્યાદા	૪ ૬
સચુળી કાંતી	૪ ૦
કેળવણી વડે કાંતી	૭ ૧
મારી જીવન કથા (નેહરુ)	૧૫ ૦
સરહાર વલ્લભભાઈ ભાગ ૧	૧૩ ૦
એક ધર્મ યુદ્ધ (અમદાવાદનો મજુરોની હડતરનો ઇતિહાસ)	૧ ૩
શ્રાહ્વના તેર દિવસ	૧ ૦

ગાંધી સાહિત્ય

પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી)	૩ ૦
અમારા બા (કસ્તુરબા ગાંધી)	૪ ૦
બાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૩ ૦
બાપુની સેવામાં	૧ ૦
કસ્તુરબા સ્મારક અ'ક—('ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન')	૧ ૧
બાંધી સ્મારક અ'ક	૨ ૦
બાપુના—આને પત્રો (કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો)	૨ ૬
દાઈશોઈડ	૧ ૬
નળાખ્યાન	૭ ૧
મારી જીવન કથા (ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧૫ ૦

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag,
Durban, Natal.

धीरुबाई पी. नायक

पुस्तकीपर, मुसाफिरी, वीमानां अने जनरल ओपनंट

द्विद्विस्तान अगरे इनीयाना कोर्ष पक्ष भागनी उवाठ दरियाठ अगरे नभोन भागे मुसाफिरी करवा वेर विहां अमारी मारकंते पुर्वांन करे.

एडंगी, आग, बोरी, दुदल, अक्षमात, खेटखास, विगेरेना वीगा अमे एतराची आपीये छीये.

ईन्डमटेकस, परसनल टेकस, दिसालना चोपटा वभावना देवन्धु इवीयरन्स सर्दीक्षिके के वेपारना लायसेन्से पासपोर्ट तेमन् ईभीयेसनने वजवी जालतोमां ईर्ष पक्ष द्वी वीधा विना अमे गदंत सलाढ आपीये छीये.

नेशनल म्युच्युअल लाईफ असोसिअेशन आंद् आरट्टीया अने बोर्डशावर ईनरयुरन्स कंपनी वीभीटेडना प्रतिनिधि.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,

Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

करनीयर! करनीयर!! करनीयर!!!

वेड्डम सुट, वार्डनीअड्डम सुट, वेड्डेडो, उरेसीअ वेस्ट, साईड वेड्डे ओप्रीस डेस्क, युक्त केस, टेपल, तदन डीक्षायत भावे करीदी शकरी. जते पधारी लाभ वेवा युकरो नबि.

—ओकरस, टेपल अने डीयन डरेसर—

ने वमारी डेअरेज नीवे तर्षयार थाय छ. तेनो स्टोक वमेशां तर्षयार रहे छ. भाव, वेड्डा भावेना प्रार्थस वीरुड मंगवावे अने वेपार आगव वधारी.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

भीनं डेटलांक पुस्तके

ईरकनी पुरखु (नवल कथा)	१ ०
नेल्लिने (हुंका जवन यरीने)	७ ६
रादीदने सदेश	४ ०
भर भमिमां	४ ०
वेधधनुष्य	७ १
इपनाथ	७ ६
इमाधने जोग	८ ०
त्रिविध ताप	५ ०
छुध भाश्वर (जवन यरीन)	५ ०
राज राष्ठी नाटीका	१ ०
तुतन रशियाभां डोक्रीयुं	३ १
सोकेटीसनी सङ्कर	२ ६
जवता तडेवाशे (डा. इवेलकर)	५ ०
जवन यात्रा	४ ०
इशावाश्य (विनोबा)	१ ६
स्थितप्रज्ञ दर्शन	४ ०
गीता प्रवचने	३ ०
मधुकर	४ ६
जवन द्रष्टि	३ ६
आधना तेर दिवस	१ ०
अर्थार्थनी साधना (नरहरि परिण)	७ ६
सत्यना प्रयोग-आत्म कथा (गांधीज)	७ १
दीक्षी रायरी	७ १
रामनाम	२ ०
आपु भारी भा (गनुभिन)	१ ६
महादेवभाधन रायरी (पांय भाज.)	२ ८ ३
अनरात विधापीदने जेडणी केरा	१ २ ६
महादेवभाधनुं पुर्व अरिन	२ ३
मानवी अरेरे (इवेलकर)	६ ०
व्यापक धर्म भावना (गांधीज)	६ ०

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

युनीलाल अर्धर्से

हमसुंज पुस्तो मुकुतो भाव!

न्यु धरा छापेली नोन सारीओ ६ वार शी. ४६-६
नरीनी डीनारवाणी न्योरनेट ४५" वारनी शी. १५-०

पाटवी पाखव अने आपी भात वाणी

देशमी छापेली साडी पा. ७-१०-० थी ७पर

नेवडी डीनारनी साडी क्रेप ४५" वारनी शी. ३/११ थी ७पर

सुतराठ साडीओ छेदली वपना रंगो अने छापे वाणी
पांय वार शी. २७-६ थी ७पर
७ वार शी. २६-६ थी ७पर

C.O.D. अने टपालधी आवेला आर्डरने तुरत ध्यान देवामां आवे छे.

लेधजे तो साम्पल मोकवीथुं.

युनीलाल अर्धर्से

(मो.) वीभीटेड

६३ वीकटोरीया स्ट्रीट, डरभन.

फोन: २४००३

पी. ओ. ओकरस ८२२.

ज्ञान भेजववा लायक पुस्तके

गीता वनी	१ ३
केणवणी विकास (डा. मराठवाणा)	३ ०
स्त्री पु. मर्यादा	४ ६
समुष्णी कंती	४ ०
केणवणी वडे कंती	७ १
भारी जवन कथा (नेदर)	१५ ०
सरदार वडलभासाध भाग १	१३ ०
ओक धर्म युद्ध (अमदावाधने मन्डुरोनी वडतने धविदास)	१ ३
आधना तेर दिवस	१ ०

गांधी साहित्य

पायानी केणवणी (गांधीज)	३ ०
अभारा जा (स्वरुणा गांधी)	४ ०
गांधीजने सरकार साथे पत्रव्यवहार	३ ०
आपुनी जेवामां	१ ०
स्वरुणा स्मारक अंक—('ईन्डियन ओपिनियन')	१ १
गांधी स्मारक अंक	२ ०
आपुना-आने पत्रे (स्वरुणा पर वभावला पत्रे)	२ ६
दाधवेधुड	१ ६
नयाप्यान	७ १
भारी जवन कथा (भारतना राष्ट्रपती राजेन्द्रप्रसाद)	१५ ०

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag, Durban, Natal.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWETMEEATS".

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * * *

આખો દિવસ વેજિટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * * *

બોડીંગ અને લોહંગની સગવડ

કાયમી બોડીંગને ખસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તે માત્ર પુરૂષ વર્ગને જ લેવામાં આવશે. ઓરડાઓમાં નહું અને આધુનિક ટબ્લુ ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અમર તે દેશમાંથી આવતા ઉતાડીઓ માટે કુટુંબને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * * *

ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તૈયાર હોય છે.

* * * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

* * * * *

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.